

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne ... 2014

o výměně informací o finančních účtech se Spojenými státy americkými pro účely správy daní

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

(1) Tento zákon v návaznosti na mezinárodní smlouvu upravuje výměnu informací, která zahrnuje

- a) shromažďování informací o finančních účtech daňových rezidentů Spojených států amerických českými finančními institucemi a jejich oznamování správci daně,
- b) předávání informací o finančních účtech daňových rezidentů Spojených států amerických kontaktním místem kontaktnímu místu Spojených států amerických,
- c) přijímání informací o finančních účtech daňových rezidentů České republiky ve Spojených státech amerických kontaktním místem od kontaktního místa Spojených států amerických a
- d) povinnosti související s platbami neúčastnícím se finančním institucím.

(2) Zákon dále upravuje sankce za porušení povinností stanovených finančním institucím.

(3) Mezinárodní smlouvou se pro účely tohoto zákona rozumí Dohoda mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zlepšení dodržování daňových předpisů v mezinárodním měřítku a s ohledem na právní předpisy Spojených států amerických o informacích a jejich oznamování obecně známé jako Foreign Account Tax Compliance Act, která je součástí právního řádu České republiky.

§ 2

Pojmy

Pokud jsou pojmy použité v tomto zákoně vymezeny mezinárodní smlouvou, mají význam daný mezinárodní smlouvou.

§ 3

Vztah k jiným právním předpisům

Nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se podle zákona upravujícího mezinárodní spolupráci při správě daní a podle daňového řádu.

§ 4

Správce daně

Správce daně, který provádí úkony, dílčí řízení nebo jiné postupy podle tohoto zákona, je Specializovaný finanční úřad.

§ 5

Procesní postavení finanční instituce

Oznamující česká finanční instituce a neoznamující česká finanční instituce mají pro účely tohoto zákona procesní postavení daňového subjektu.

**ČÁST DRUHÁ
SHROMAŽĎOVÁNÍ A OZNAMOVÁNÍ INFORMACÍ O FINANČNÍCH ÚČTECH**

Hlava I

Povinnost získat identifikační číslo

§ 6

Žádost o identifikační číslo

(1) Oznamující česká finanční instituce požádá kontaktní místo Spojených států amerických o přidělení identifikačního čísla.

(2) Neoznamující česká finanční instituce, která vede oznamovaný americký účet, požádá kontaktní místo Spojených států amerických o přidělení identifikačního čísla, pokud jí má být přiděleno podle mezinárodní smlouvy.

(3) Finanční instituce požádá o identifikační číslo tak, aby ho získala nejpozději do dne předcházejícího dni, ve kterém má podat správci daně oznámení.

(4) Finanční instituce oznámí identifikační číslo správci daně do 15 dnů ode dne jeho přidělení.

Hlava II

Prověřovací a zjišťovací povinnost

§ 7

Prověřování

(1) Oznamující česká finanční instituce prověřuje, zda v kalendářním roce vede

- a) oznamovaný americký účet,
- b) účet, jehož majitelem je neúčastníci se finanční instituce.

(2) Oznamující česká finanční instituce používá při plnění prověřovací povinnosti

- a) postupy náležité péče podle mezinárodní smlouvy,
- b) jiné srovnatelné postupy, jejichž použití umožňuje mezinárodní smlouva.

(3) Oznamující česká finanční instituce oznámí použití postupů podle odstavce 2 písm.

- b) správci daně.

§ 8

Zjišťování

(1) Oznamující česká finanční instituce zjišťuje údaje o oznamovaném americkém účtu za kalendářní rok.

(2) Údaje se zjišťují o oznamovaném americkém účtu, jehož majitelem je

- a) specifikovaná americká osoba,
- b) právnická osoba nebo jednotka bez právní osobnosti, jejichž ovládající osoba je specifikovanou americkou osobou.

(3) Zjišťovanými údaji o majiteli oznamovaného amerického účtu jsou jeho

- a) jméno nebo označení,
- b) datum a místo narození,
- c) adresa místa trvalého nebo jiného pobytu nebo adresa sídla a
- d) federální daňové identifikační číslo Spojených států amerických a daňové identifikační číslo nebo jiné obdobné číslo používané pro daňové účely ve státě, kde je daňovým rezidentem, a kód tohoto státu.

(4) Údaje podle odstavce 3 se zjišťují i u ovládající osoby podle odstavce 2 písm. b).

§ 9

Povinnost součinnosti

(1) Majitel účtu poskytne české finanční instituci potřebnou součinnost k plnění prověřovací a zjišťovací povinnosti.

(2) Součinnost podle odstavce 1 poskytne i ovládající osoba majitele účtu.

§ 10

Uchovávání dokladů

Oznamující česká finanční instituce je povinna uchovávat doklady týkající se plnění prověřovací a zjišťovací povinnosti po dobu 10 let od konce kalendářního roku, za který jsou tyto povinnosti plněny.

Hlava III

Oznamovací povinnost

§ 11

Oznámení

(1) Oznamující česká finanční instituce, která v kalendářním roce vede oznamovaný americký účet, podá správci daně oznámení, ve kterém uvede

- a) identifikační číslo přidělené jí v souladu s mezinárodní smlouvou,
- b) svůj název nebo označení, identifikační číslo osoby podle zákona upravujícího státní statistickou službu,
- c) číslo každého oznamovaného amerického účtu,
- d) údaje zjištěné v rámci plnění zjišťovací povinnosti o
  - 1. majiteli každého oznamovaného amerického účtu,
  - 2. specifikované americké osobě, která je ovládající osobou majitele oznamovaného amerického účtu, který je právnickou osobou nebo jednotkou bez právní osobnosti,
- e) zůstatek peněžních prostředků na každém oznamovaném americkém účtu nebo jeho hodnotu
  - 1. ke konci kalendářního roku,
  - 2. ke dni bezprostředně předcházejícímu zrušení oznamovaného amerického účtu, nebo
  - 3. za období podle mezinárodní smlouvy,
- f) další údaje podle mezinárodní smlouvy,
- g) prohlášení, že při plnění prověřovací povinnosti řádně použila postupy náležité péče nebo jiné srovnatelné postupy.

(2) Pokud z prověřování vyplýne, že oznamující česká finanční instituce v kalendářním roce nevede žádný oznamovaný americký účet, oznámí tuto skutečnost správci daně.

(3) Oznamující česká finanční instituce, která v kalendářním roce vede účet, jehož majitelem je neúčastníci se finanční instituce, oznámí tuto skutečnost správci daně.

(4) Vykonává-li neoznamující česká finanční instituce jako podnikatel činnost stejného druhu jakou vykonávají finanční instituce a jde-li o vládní entitu nebo mezinárodní organizaci nebo jde-li o Českou národní banku, podává oznámení podle odstavce 1, pokud jde o toto podnikání.

§ 12

Lhůta pro podání oznámení

(1) Oznámení se podává do 30. června kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který je plněna oznamovací povinnost.

(2) Lhůtu pro podání oznámení nelze prodloužit.

§ 13

Způsob podání oznámení

(1) Oznámení se činí datovou zprávou

- a) podepsanou uznávaným elektronickým podpisem, nebo
- b) s ověřenou identitou podatele způsobem, kterým se lze přihlásit do jeho datové schránky.

(2) Formát a strukturu datové zprávy zveřejní správce daně způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Hlava IV

Následky porušení povinností finanční instituce

§ 14

Pokuta za nesplnění povinností nepeněžité povahy

Správce daně může české finanční instituci uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy, pokud poruší

- a) povinnost získat identifikační číslo,
- b) prověřovací povinnost,
- c) zjišťovací povinnost,
- d) povinnost uchovávat doklady týkající se plnění prověřovací a zjišťovací povinnosti,
- e) oznamovací povinnost.

ČÁST TŘETÍ

PŘEDÁVÁNÍ A PŘIJÍMÁNÍ INFORMACÍ O FINANČNÍCH ÚČTECH

Hlava I

Předávání informací

§ 15

Postup správce daně

Správce daně předá informace oznámené na základě plnění oznamovací povinnosti ústřednímu kontaktnímu orgánu.

§ 16

Postup ústředního kontaktního orgánu

(1) Ústřední kontaktní orgán předá informace, které obdržel od správce daně, kontaktnímu místu Spojených států amerických způsobem stanoveným jejich vzájemnou dohodou.

(2) Ústřední kontaktní orgán předá získané údaje do 30. září kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který byly tyto údaje oznámeny.

Hlava II

Přijímání informací

§ 17

Postup ústředního kontaktního orgánu

Ústřední kontaktní orgán přijímá informace od kontaktního místa Spojených států amerických oznamované podle mezinárodní smlouvy.

ČÁST ČTVRTÁ

PLATBY NEÚČASTNÍCÍM SE FINANČNÍM INSTITUCÍM

§ 18

Povinnosti při platbě neúčastníci se finanční instituci

Oznamující česká finanční instituce, která neúčastníci se finanční instituci poukáže nebo zprostředkuje platbu ze zdrojů na území Spojených států amerických,

- a) poskytne tomu, od koho tuto platbu obdržela, údaje nutné pro oznamování související s touto platbou a sražení daně Spojených států amerických podle mezinárodní smlouvy, nebo
- b) srazí částku odpovídající dani Spojených států amerických podle mezinárodní smlouvy, pokud je k tomu vůči tomuto státu zavázána, a zašle ji tomuto státu.

ČÁST PÁTÁ

PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

§ 19

Dříve existující finanční účty

(1) U finančního účtu, který oznamující česká finanční instituce vedla ke dni uvedenému v mezinárodní smlouvě, není povinna do dne uvedeného v mezinárodní smlouvě zjišťovat a oznamovat federální daňové identifikační číslo Spojených států amerických a daňové identifikační číslo nebo jiné obdobné číslo používané pro daňové účely; jsou-li jí známa, oznámí je.

(2) Nejsou-li oznamující české finanční instituci známa identifikační čísla podle odstavce 1, oznámí místo nich datum narození, je-li jí známo.

(3) U finančního účtu, který oznamující česká finanční instituce vedla ke dni uvedenému v mezinárodní smlouvě, splní oznamující česká finanční instituce prověřovací povinnost nejpozději do dne uvedeného v mezinárodní smlouvě.

§ 20

Zvláštní oznamovací povinnost

Oznamující česká finanční instituce v souladu s mezinárodní smlouvou oznámí za kalendářní rok 2015 a 2016 název neúčastníci se finanční instituce a úhrnnou výši plateb, které jí v daném kalendářním roce poukázala nebo zprostředkovala.

**ČÁST ŠESTÁ
ÚČINNOST**

§ 21

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vstupu mezinárodní smlouvy v platnost.

Důvodová zpráva

I. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu

Zákon o výměně informací o účtech s jinými státy pro účely správy daní (dále jen „zákon“) provádí Dohodu mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zlepšení dodržování daňových předpisů v mezinárodním měřítku a s ohledem na právní předpisy Spojených států amerických o informacích a jejich oznamování obecně známé jako Foreign Account Tax Compliance Act (dále jen „Dohoda FATCA“), podepsanou dne 4. srpna 2014 v Praze. Dohoda FATCA byla předložena Parlamentu České republiky k udělení souhlasu s ratifikací. Dohoda FATCA bude po ratifikaci součástí právního řádu České republiky a v případě rozporu se zákonem před ním bude mít přednost. Jelikož je smlouva samovykonatelná (tzv. „*self-executing*“) pouze ve vztahu ke smluvním stranám, je nutné přijmout zákonnou úpravu, která by závazky převzaté Českou republikou promítla do českého právního řádu.

Automatická mezinárodní výměna informací je částečně pokryta zákonem č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů, ve znění zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb. (dále jen „zákon o mezinárodní spolupráci“). Předmětu úpravy se týká rovněž zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), a příslušné sektorové zákony upravující podnikání finančních institucí a ochranu mlčenlivosti (zejm. zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění dalších zákonů). Bez přijetí nové zákonné úpravy by se české finanční instituce při zpracovávání informací v rámci FATCA dostaly do rozporu s platnou právní úpravou. Co se týče adresátů zákona, jsou tito vymezeni Dohodou FATCA a sektorovými zákony z oblasti finančního trhu (v oblasti svěřenských fondů i občanským zákoníkem, zákon č. 89/2012 Sb.).

Platný právní stav v dotčené oblasti je v souladu s principem zákazu diskriminace.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Účelem navrhovaného zákona je především umožnit České republice naplňovat mezinárodní závazek, který vznikne ratifikací Dohody FATCA, tj. poskytovat na základě automatické výměny se Spojenými státy americkými informace o „amerických“ účtech vedených českými finančními institucemi.

Adresáty normy jsou finanční instituce, které lze považovat za odbornou informovanou veřejnost. Zákon tak obsahuje pouze nezbytná ustanovení a v mnoha případech odkazuje na příslušné definice a ustanovení v Dohodě FATCA, která jsou dostatečně podrobná.

Nutným předpokladem předání informací Českou republikou v rámci automatické výměny je zpracovávání údajů tuzemskými finančními institucemi o majitelích – daňových rezidentech Spojených států - jimi vedených oznamovaných účtů. Aby byly naplněny požadavky

z mezinárodní smlouvy, zákon stanoví povinnosti finančním institucím i pravomoci orgánů Finanční správy České republiky. Finančním institucím v České republice je v souladu s převzatým mezinárodním závazkem v návrhu zákona stanovena povinnost nejprve získat identifikační číslo (tzv. „global intermediary identification number“).

Navrhovaný zákon finančním institucím v České republice ukládá prověřit, zda vedou účty specifikovaných amerických osob. Prověřovací povinnost zahrnuje i vyhledávání ve stávajících evidencích a uchování vyhledaných údajů pro účely mezinárodní výměny informací o účtech pro účely správy daní. Zákon dále stanoví povinnost zjišťovat konkrétní údaje týkající se jejich určitých klientů a tyto údaje oznamovat příslušnému správci daně - Specializovanému finančnímu úřadu.

Postupy prověřování a zjišťování údajů o majitelích účtů podléhajících oznamovací povinnosti, včetně příslušných lhůt s ohledem na kategorii účtů, jsou dostatečně upraveny v Dohodě FATCA.

Lhůta pro splnění oznamovací povinnosti finanční institucí se odvíjí od závazku České republiky předat informace Spojeným státům americkým každoročně do konce září. Finanční instituce musí údaje o oznamovaných účtech správci daně předat do 30. června daného roku. Tuzemské finanční instituce budou správci daně hlásit zjištěné údaje stanovené tímto zákonem a další údaje stanovené mezinárodní smlouvou.

Podpůrně se pro výměnu informací mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými uplatní zákon o mezinárodní spolupráci. Ústředním kontaktním orgánem je na české straně Generální finanční ředitelství.

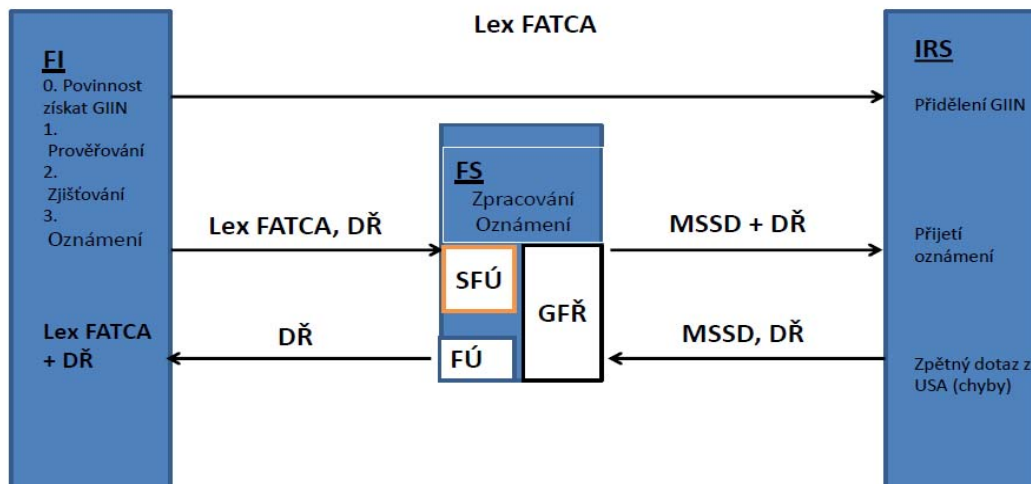
Pro kontrolu plnění povinností uložených navrhovaným zákonem se použije zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“) včetně řešení případných nesrovnalostí a chyb v informacích oznámených do jiných států.

Účinnost zákona se navrhuje ke dni vstupu Dohody FATCA v platnost.

Návrh zákona se nedotkne platného právního stavu v oblasti zákazu diskriminace a je s principem zákazu diskriminace v souladu.

Právní základ pro plnění povinností FATCA

MSSD	zák. o mezinárodní spolupráci	FI	české finanční instituce	FS	Finanční správa ČR
DŘ	daňový řád	IRS	americká daňová správa	SFÚ	Specializovaný finanční úřad
Lex FATCA	zákon	GIIN	identifikační číslo	GFŘ	Generální finanční ředitelství
				FÚ	finanční úřady

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Nepřijetí navrhované právní úpravy by mělo negativní dopady na Českou republiku jako celek a zároveň na tuzemské finanční instituce. Česká republika by neprovedením Dohody FATCA po její ratifikaci nedostála svým mezinárodním závazkům se všemi důsledky s tím spojenými. Zároveň by české finanční instituce nemohly vyhovět požadavkům FATCA, protože zasílání údajů o klientech třetí straně a plnění dalších požadavků by bylo v rozporu s platnou právní úpravou finančního trhu a ochrany osobních údajů. Finanční instituce by čelily 30% srážkové dani uvalené Spojenými státy americkými na platby pocházející ze zdrojů ve Spojených státech amerických, popř. provedené finančními institucemi z jiných států, které s americkou daňovou správou (dále také „IRS“) budou spolupracovat. Finančním institucím by bylo fakticky znemožněno podnikat, resp. investovat ve Spojených státech amerických a v těch zemích, jejichž finanční instituce by aplikovaly 30% srážkovou daň, a v podstatě by došlo k jejich vyloučení z mezinárodního kapitálového trhu. Tato okolnost je ještě akcentována skutečností, že české finanční instituce jsou většinou součástí mezinárodních finančních skupin, které musí být podle FATCA registrovány jako celek (pokud si nezvolí status tzv. „limited financial institution“, který je však nevýhodný a může být uplatňován pouze po přechodnou dobu).

Rozpor vyplývající z uplatňování tuzemského práva a FATCA se týká:

- (i) poskytování údajů o klientech finančních institucí americké daňové správě, které by bylo porušením povinnosti zachovávat mlčenlivost a právních předpisů upravujících ochranu osobních údajů,
- (ii) uplatňování srážkové daně na platby směřující na účty nespolutracujících klientů, k čemuž finanční instituce nemá z pohledu českých právních předpisů právní titul, finanční instituce by musela tyto platby provádět ze svých vlastních prostředků,
- (iii) rušení účtů nespolutracujících klientů při absenci právního titulu by mohlo vyvolat soudní spory,
- (iv) povahy vztahu české finanční instituce a americké daňové správy, kdy nejde o vrchnostenský vztah mezi státem a jednotlivými subjekty, ale o soukromoprávní vztah dvou subjektů.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem

Návrh zákona do právního řádu inkorporuje pravidla zakotvená mezinárodní smlouvou, která se po ratifikaci stane součástí právního řádu a kterou bude Česká republika vázána (čl. 10 Ústavy). Pokud by se mezinárodní smlouva dostala do rozporu se zákonem (nejen tímto ale se zákony obecně), použije se mezinárodní smlouva (mezinárodní smlouva má aplikační přednost před zákonem).

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem, včetně práva na ochranu soukromí chráněným čl. 7 odst. 1 a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Návrh zákona je rovněž v souladu s nálezy Ústavního soudu.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Návrh zákona je plně slučitelný s právními předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie, jakož i s obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Návrhem zákona není do právního řádu České republiky implementováno právo Evropské unie a návrh zákona není v rozporu s žádným z právních předpisů Evropské unie.

Obecně v rámci Evropské unie probíhá automatická výměna informací podle směrnice Rady o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS (2011/16/EU, dále jen „směrnice o správní spolupráci“). Směrnice o správní spolupráci je do českého právního řádu transponována zákonem o mezinárodní spolupráci. Směrnice Rady o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb (2003/48/ES, dále jen „směrnice o zdanění úroků z úspor“) se týká pouze platebních zprostředkovatelů a je transponována do zákona o daních z příjmů.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána.

Konkrétně se jedná především o Dohodu FATCA, jejíž obsah je prostřednictvím tohoto zákona implementován do právního řádu

Česká republika má v součastnosti s USA uzavřenu Smlouvu mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku

v oboru daní z příjmů a majetku (sdělení MZV č. 32/1994 Sb. ve znění sdělení MZV č. 370/1999 Sb., dále jen „Smlouva o zamezení dvojího zdanění“). Na základě čl. 27 této smlouvy již probíhá mezi smluvními stranami výměna informací v oblasti daní, a to včetně výměny automatické. I podle výkladu OECD čl. 26 vzorové smlouvy o zamezení dvojímu zdanění příjmů a majetku upravujícímu výměnu informací je tímto článkem automatická výměna na základě vzájemné dohody umožněna. Rozsah informací poskytovaných na základě automatické výměny podle FATCA je však širší, což vyžaduje zvláštní zákonnou úpravu.

Návrh zákona je slučitelný s mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, jakož i s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

Otázkou slučitelnosti závazků podle FATCA s evropskými standardy v oblasti ochrany osobních údajů se v roce 2012 zabývala pracovní skupina zřízená podle čl. 29 směrnice Rady 95/46/ES (o ochraně osobních údajů). Ve své zprávě pracovní skupina zdůraznila, že předávání dat stanovené dohodami FATCA musí být v souladu s požadavky vyplývajícími z čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (dále jen „EÚLP“), a to zejména v souladu s kritériem legality a proporcionality.

Právní úprava automatické výměny informací podle Dohody FATCA i samotného zákona by mohla potenciálně kolidovat s právem na spravedlivý proces podle čl. 6 EÚLP (zejména v souvislosti se stanovenými sankcemi), právem na soukromí podle čl. 8 EÚLP (včetně ochrany osobních údajů) a právem na účinný právní prostředek podle čl. 13 EÚLP (vzhledem k procesu automatické výměny a problému získání informací o něm). Lze také uvažovat o tom, zda odlišné zacházení s daňovými rezidenty USA je v souladu se zákazem diskriminace podle čl. 14 EÚLP.

Judikatura z jiných států ukazuje, jak mohou být tyto aspekty v praxi relevantní. Zahraniční judikatura je v tomto směru poučná zejména u zemí, u kterých je tradičně silná ochrana v oblasti tzv. bankovního tajemství. Například švýcarský spolkový soud přezkoumal v roce 2010 bilaterální smlouvu mezi Švýcarskem a Spojenými státy americkými o výměně informací v oblasti daní velmi podrobně ve světle některých ustanovení EÚLP a Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (případ A-4013/2010). Spolkový soud dospěl k závěru, že úprava obsažená v bilaterální smlouvě byla proporcionální ve vztahu ke sledovanému cíli, a konstatoval, že čl. 6 a 8 EÚLP nebyly porušeny. Stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva nebyla podána.

Konflikt s ochranou lidských práv by však mohla způsobit též absence navrhované právní úpravy. Některé české finanční instituce začaly v roce 2013 s ohledem na tehdejší nevyjasněnou legislativní situaci přistupovat k rušení „amerických účtů“. Takové opatření je však nekorektní a mohlo by být shledáno jako diskriminační. Transparentní úprava automatické výměny informací, která respektuje zásadu proporcionality, tak může přispět k ochraně lidských práv.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy

Na straně podnikatelských subjektů vzniknou v souvislosti s prováděním zákona náklady spočívající zejména v nastavení systémů a infrastruktury pro plnění prověřovací, zjišťovací a oznamovací povinnosti, jejich personálního zajištění, apod. V souvislosti s implementací Dohody FATCA Ministerstvo financí opakovaně oslovilo finanční instituce (zejména členy pracovní skupiny FATCA Ministerstvem financí zřízené) s žádostí o vyčíslení jednorázových dopadů na implementaci. Bohužel tyto dopady není jednoduché oddělit a přesněji vymezit, takže Ministerstvo financí zná odhad pouze v bankovníctví (u velkých bank by měly být

náklady kolem 18 mil. Kč, středně velké banky 1 - 2 mil. Kč, malé banky a stavební spořitelny přibližně 1 mil. Kč), přičemž konkrétní náklady závisí především na tom, zda je banka součástí mezinárodní finanční skupiny, firemní politice případně zahraniční matky a částečně pak na počtu klientů, a u pojistitelů (průměrná výše těchto nákladů cca 1,711 mil. Kč, přičemž konkrétní náklady se pohybují v rozmezí 167 tis. Kč u pojišťovny s nejnižšími náklady po 5,6 mil. Kč u pojišťovny s nejvyššími náklady). Projekt FATCA je koncipován skupinově, takže řeší i ostatní subjekty ve skupině, a je rozdělen do několika fází. V každém případě lze konstatovat, že dopady na soukromou sféru by v případě tzv. nulové varianty (tj. pokud by Dohoda FATCA a navrhovaný zákon nebyly přijaty) byly pro finanční instituce vyšší. V případě nulové varianty by finanční instituce byly zatíženy srážkovou daní ve výši 30 % z plateb pocházejících ze zdrojů ve Spojených státech amerických (přímý dopad minimálně 1 mld. Kč/rok). Nepřímo by tak mohlo dojít k omezení působnosti českých finančních institucí na mezinárodním finančním trhu, a tím i k možnému snížení ekonomického růstu České republiky.

Při požadovaných změnách informačních technologií lze předpokládat, že u většiny českých finančních institucí dojde k úpravě jejich stávajících informačních systémů formou insourcingu. Tyto dodatečné náklady nelze explicitně kvantifikovat a mohou se lišit v závislosti na velikosti finanční instituce, její struktuře či struktuře jejich finančních produktů (plošný odhad nákladů není možné provést). V rámci jednání o návrhu Dohody FATCA byl kladen silný důraz na zachování některých výjimek z informační povinnosti, které nebudou podléhat Dohodě FATCA (vyloučení některých finančních produktů z požadovaného reportingu) tak, aby byl v nejvyšší možné míře minimalizován negativní dopad vyplývající z vynaložených nákladů na finanční instituce v České republice. Zároveň zástupci orgánů Finanční správy České republiky budou dále komunikovat se zástupci finančních institucí tak, aby technické aspekty reportovaných dat (zvýšené administrativní náklady) zatěžovaly finanční instituce v co nejmenší možné míře.

Na straně veřejných rozpočtů vzniknou náklady, které vyplývají z rozšíření automatické výměny informací a implementace systémů k využití dat zasílaných ze Spojených států amerických. Základní odhad nákladů na státní rozpočet vyplývá z hodnocení dopadů implementace Dohody FATCA. Tyto náklady budou podle Generálního finančního ředitelství dosahovat 25 mil. Kč a budou spočívat především v investicích do základního vývoje informačních technologií a jejich dalšího rozvoje. Mimo náklady na implementaci mohou být orgány Finanční správy České republiky každoročně zatíženy dodatečnými náklady na kontrolní činnost nové agendy. Generální finanční ředitelství však počítá s využitím stávající infrastruktury a zdrojů orgánů Finanční správy České republiky.

8. Zhodnocení dopadu navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava má dopad na ochranu soukromí a osobních údajů. Finanční instituce budou na základě navrhovaného zákona zpracovávat údaje prakticky o amerických klientech českých finančních institucí (zejm. údaje vyhledávat ve stávajících evidencích, zjišťovat a shromažďovat je, po stanovenou dobu je uchovávat a oznamovat je orgánům Finanční správy České republiky). Příslušná ustanovení sektorových zákonů upravujících mlčenlivost jsou navrhovaným zákonem prolomena. Zásah do ochrany soukromí a osobních údajů je odůvodněn veřejným zájmem, kterým je boj s daňovými úniky.

V plné míře se použijí ostatní záruky (opatření) podle zákona o ochraně osobních údajů. Předání informací Českou republikou jinému smluvnímu státu se uskuteční v režimu

§ 27 zákona o ochraně osobních údajů. Na předávání údajů do zahraničí na základě prezidentské smlouvy se uplatní § 27 odst. 2 zákona o ochraně osobních údajů, kdy do třetích zemí mohou být osobní údaje předány, pokud zákaz omezování volného pohybu osobních údajů vyplývá z mezinárodní smlouvy, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas, a kterou je Česká republika vázána.

9. Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Obecně lze k navrhované úpravě ve vztahu ke vzniku korupčních rizik uvést následující:

a) Přiměřenost

Pokud jde o rozsah působnosti správního orgánu, je rozhodující jak zákonný okruh působností jako takový, tak míra diskrece, kterou zákon při výkonu jednotlivých působností správnímu orgánu umožňuje, resp. jakou míru diskrece zákon předpokládá. Jakýkoli normativní text zakotvující určitou míru diskrece sám o sobě představuje potenciální korupční riziko. Proto se při přípravě takového ustanovení vždy poměřuje nutnost zavedení takové diskrece daného orgánu s mírou zásahu do individuální sféry subjektu, o jehož právech a povinnostech by se v rámci této diskrece rozhodovalo. Navržená právní úprava mění kompetence správních orgánů pouze způsobem, který zpřesňuje rozsah kompetencí stávajících, nebo stávající kompetence ve stejném nebo upraveném rozsahu svěřuje jinému správnímu orgánu, který je schopen tyto kompetence vykonávat efektivněji, anebo zavádí kompetenci novou, a to pouze v rozsahu nezbytném pro úpravu vztahů, které mají být právní úpravou nově regulovány, přičemž míra diskrece je vzhledem k vymezení povinností (ať už zákonem nebo mezinárodní smlouvou) minimální.

b) Efektivita

Z hlediska efektivity lze k předložené úpravě poznamenat, že ke kontrole a vynucování splnění povinností stanovených zákonem bude příslušný správce daně – Specializovaný finanční úřad. Tento správce daně obvykle disponuje podklady pro vydání daného rozhodnutí, ale i potřebnými odbornými znalostmi, čímž je zaručena efektivní implementace dané regulace i její efektivní kontrola, případně vynucování. Nástroje kontroly a vynucování jsou upraveny jako obecné instituty daňového řádu.

c) Odpovědnost

Zvolená právní úprava vždy jasně reflektuje požadavek čl. 79 odst. 1 Ústavy, podle něhož musí být působnost správního orgánu stanovena zákonem.

Odpovědnou osobou na straně správce daně, resp. jiného správního orgánu je v daňovém řízení vždy úřední osoba. Určení konkrétní úřední osoby je prováděno na základě vnitřních předpisů, resp. organizačního uspořádání konkrétního správního orgánu, přičemž popis své organizační struktury je správní orgán povinen zveřejnit na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Totožnost konkrétní úřední osoby je přitom seznatelná zákonem předvídaným postupem (srov. § 12 odst. 4 daňového řádu); úřední osoba je povinna se při výkonu působnosti správního orgánu prokazovat příslušným služebním průkazem.

d) Opravné prostředky

Z hlediska opravných prostředků existuje možnost účinné obrany proti nesprávnému postupu správce daně v první řadě v podobě řádného opravného prostředku, kterým je odvolání, resp. rozklad (srov. § 109 a násl. daňového řádu). V souladu s § 102 odst. 1

písm. f) daňového řádu má správce daně povinnost v rozhodnutí uvést poučení, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je tak možno učinit, u kterého správce daně se odvolání podává, spolu s upozorněním na případné vyloučení odkladného účinku. Neúplné, nesprávné nebo chybějící poučení je spojeno s důsledky *pro bono* daného subjektu uvedenými v § 110 odst. 1 daňového řádu. Existuje také možnost užití mimořádných opravných prostředků dle daňového řádu (srov. § 117 a násl. daňového řádu). Vedle opravných prostředků daňový řád připouští rovněž jiné prostředky ochrany, kterými je třeba rozumět: námitku (srov. § 159 daňového řádu), stížnost (srov. § 261 daňového řádu), podnět na nečinnost (srov. § 38 daňového řádu).

e) **Kontrolní mechanismy**

Z hlediska systému kontrolních mechanismů je nutno uvést, že oblast daňového práva se pohybuje v procesním režimu daňového řádu, jenž obsahuje úpravu kontroly a přezkumu přijatých rozhodnutí, a to primárně formou opravných prostředků. Proti rozhodnutím je možno podat odvolání anebo v určitých případech užít mimořádných opravných prostředků či jiných prostředků ochrany (viz předchozí bod). Vedle toho lze využít rovněž dozorčí prostředky, čímž je zaručena dostatečná kontrola správnosti a zákonnosti všech rozhodnutí vydávaných v režimu daňového řádu.

Soustavy orgánů vykonávajících správu daní, resp. další dotčené působnosti současně disponují interním systémem kontroly v rámci hierarchie nadřízenosti a podřízenosti včetně navazujícího systému personální odpovědnosti. V případě vydání nezákonného rozhodnutí či nesprávného úředního postupu je s odpovědností konkrétní úřední osoby spojena eventuelní povinnost regresní náhrady škody, za níž v důsledku nezákonného rozhodnutí nebo nesprávného úředního postupu odpovídá stát.

Z hlediska transparency a otevřenosti dat lze konstatovat, že navrhovaná úprava nemá vliv na dostupnost informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Při správě daní se uplatňuje zásada neveřejnosti. Informace o poměrech daňových subjektů jsou tak chráněny povinností mlčenlivosti pod hrozbou pokuty do výše 500 000 Kč a nemohou být zpřístupněny veřejnosti.

Pokud dochází k zavedení nových kompetencí orgánů veřejné správy, jsou potenciální korupční rizika, jež nejsou popsána výše, zohledněna ve zvláštní části důvodové zprávy.

10. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace (RIA)

Navrhovaná právní úprava byla hodnocena z hlediska jejích dopadů a konzultována s dotčenými subjekty. Závěrečná zpráva z tohoto hodnocení je přílohou důvodové zprávy.

11. Odůvodnění návrhu na vyslovení souhlasu Poslaneckou sněmovnou v prvním čtení

Navrhuje se vyslovení souhlasu s návrhem zákona Poslaneckou sněmovnou v prvním čtení. Návrh zákona provádí Dohodu FATCA, která byla předložena Parlamentu České republiky k udělení souhlasu s ratifikací a je s ní plně v souladu. Právní úprava provádějící v České republice Dohodu FATCA bude ze strany Spojených států amerických prověřena (obdobné právo má Česká republika) a v případě, že by příslušný právní předpis nebyl účinný do července 2015, kdy má dojít k prvnímu oznámení finančními institucemi, resp. do doby, kdy bude Česká republika prověřována, pozbyla by 30. září 2015 platnosti i samotná Dohoda FATCA. Z hlediska uplatňování FATCA v České republice by pozbytí platnosti vedlo

k obnovení výchozího stavu se všemi jeho negativními důsledky pro finanční instituce (viz blíže bod 3 část týkající se rozporu vyplývajícího z uplatňování tuzemského práva a FATCA a bod 7 část týkající se dopadů na soukromou sféru). Z tohoto důvodu je nezbytné, aby zákon nabyl účinnosti co nejdříve po nabytí platnosti Dohody FATCA.

Zákon je koncipován především jako právní předpis provádějící mezinárodní smlouvu. Souhlasem s ratifikací této mezinárodní smlouvy vyjádří Parlament souhlas se zvolenou koncepcí řešení problematiky FATCA. Vzhledem k tomu a zejména s ohledem na včasné nabytí účinnosti zákona bude Poslanecké sněmovně podán návrh na vyslovení souhlasu v prvním čtení.

II. Zvláštní část

Název zákona byl zvolen tak, aby co nejdůstojněji popisoval předmět jeho úpravy.

Pojem výměna má zdůraznit, že zákon upravuje oba směry toku informací, jednak předávání informací o účtech daňových rezidentů Spojených států amerických získaných finančními institucemi se sídlem v tuzemsku a zároveň i přijímání informací o účtech daňových rezidentů České republiky vedených finančními institucemi ve Spojených státech amerických. Na tento pojem navazuje vymezení předmětu úpravy v § 1. Výměna informací zahrnuje předávání informací o účtech tuzemským kontaktním místem kontaktnímu místu Spojených států amerických a přijímání informací o účtech daňových rezidentů České republiky tuzemským kontaktním místem od kontaktního místa Spojených států amerických. Předpokladem výměny informací je jejich shromažďování tuzemskými finančními institucemi a následné předávání správci daně, což tento zákon též upravuje. Následkem neplnění oznamovací povinnosti může být sražení 30% daně Spojených států amerických.

Právním předpisem, který se subsidiárně použije pro postupy podle tohoto zákona, je zákon o mezinárodní spolupráci. Proto i pojmy použité v názvu zákona navazují na zákon o mezinárodní spolupráci (pojem informace je tímto zákonem běžně používán, viz např. § 1 odst. 2 písm. a) nebo § 9). Skutečnost, že výměna informací slouží pro účely správy daní, též navazuje na zákon o mezinárodní spolupráci (srovnej název zákona) a zároveň slouží pro vyjádření skutečnosti, že informace se vyměňují pro daňové účely (například se na ně uplatní daňová mlčenlivost podle § 52 a § 53 daňového řádu). Pojem finanční účet odkazuje na definici finančního účtu danou Dohodou FATCA (viz čl. 1 odst. 1 písm. r)).

1. Úvodní ustanovení

K § 1:

Zákon navazuje na Dohodu FATCA a jeho hlavním účelem je zajištění plnění povinností vyplývajících z této mezinárodní smlouvy.

Právním předpisem, který se subsidiárně použije pro postupy podle tohoto zákona, je zákon o mezinárodní spolupráci. Proto i pojmy použité ve vymezení předmětu zákona navazují na zákon o mezinárodní spolupráci (pojem informace je tímto zákonem běžně používán, viz např. § 1 odst. 2 písm. a) nebo § 9, obdobně pojem kontaktní místo je vymezen v § 5). Pojem finanční účet navazuje na vymezení finančního účtu v Dohodě FATCA. Pojem daňový rezident je vymezen ve Smlouvě o zamezení dvojího zdanění. Daňový rezident Spojených států amerických je ve Smlouvě o zamezení dvojího zdanění vymezen v čl. 1 ve spojení s čl. 4 (určuje se mj. na základě občanství, popř. zelené karty).

Vymezení předmětu zákona navazuje na název zákona. Předmětem zákona je právní úprava postupů uvedených v písmenech a) až d) a na ně navazujících institutů, které lze souhrnně označit jako výměnu informací (srov. pojem výměna v názvu zákona). Pojem výměna informací zahrnuje jednak předávání informací o účtech vedených tuzemskými finančními institucemi tuzemským kontaktním místem kontaktnímu místu Spojených států amerických (tedy tok od českého kontaktního místa do zahraničí), tak přijímání informací o účtech daňových rezidentů České republiky vedených americkými finančními institucemi tuzemským kontaktním místem od kontaktního místa Spojených států amerických (tok Spojených států amerických do České republiky). Zákon upravuje vzájemné automatické předávání informací. Předpokladem výměny, resp. předávání informací do zahraničí, je jejich

shromažďování tuzemskými finančními institucemi (v rámci plnění prověřovací povinnosti viz § 7, zjišťovací povinnosti viz § 8 a oznamovací povinnosti viz § 11) a jejich následné předávání správci daně. Následkem neplnění těchto povinností může být označení takové finanční instituce za neúčastníci a sražení 30% srážkové daně jiného státu takové finanční instituci (§ 18).

Podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) zákon upravuje shromažďování a oznamování informací o účtech daňových rezidentů jiných států českými finančními institucemi správci daně. Toto shromažďování a oznamování informací o účtech je zpracováním osobních údajů podle zákona o ochraně osobních údajů. Zákon zde navazuje na § 4 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů, který vymezuje pojem zpracování osobních údajů a demonstrativně stanoví, které činnosti se pod tímto pojmem rozumí. Jelikož zákon v § 1 odst. 1 písm. a) výslovně stanoví, že předávání informací o účtech je zpracováním osobních údajů podle zákona o ochraně osobních údajů, bude se na operace, které finanční instituce nebo správce daně provádějí s osobními údaji, aplikovat zákon o ochraně osobních údajů. Povinnosti uložené zákonem v souvislosti se shromažďováním a oznamováním informací o účtech směřují na české finanční instituce, tedy na finanční instituce se sídlem na území České republiky nebo pobočky zahraničních finančních institucí umístěné v České republice.

Vedle povinností finanční instituce souvisejících se shromažďováním a oznamováním informací správci daně zákon upravuje předávání informací o účtech do Spojených států amerických a přijímání informací o finančních účtech českých rezidentů ze Spojených států amerických. Správcem daně, který provádí úkoly, dílčí řízení nebo jiné postupy podle tohoto zákona, je Specializovaný finanční úřad (viz § 4). Informace získané od finanční instituce (viz písmeno a)) se předávají příslušnému kontaktnímu orgánu Spojených států amerických (kterému konkrétnímu orgánu smluvního státu se informace zasílají, upravuje mezinárodní smlouva). Takto předávanými informacemi jsou informace o amerických daňových rezidentech, kteří mají u finanční instituce v České republice veden účet. Podle § 1 odst. 1 písm. c) má kontaktní místo, kterým je v oblasti automatické výměny informací Generální finanční ředitelství, zároveň oprávnění přijímat informace, které americký správce daně obdrží od americké finanční instituce o českém daňovém rezidentovi, který má ve Spojených státech amerických bankovní účet. Zákon tak neupravuje pouze poskytování údajů o amerických rezidentech do zahraničí, ale recipročně se vztahuje i na přijímání informací o českých rezidentech ve Spojených státech amerických.

Zákon dále upravuje zvláštní povinnosti finančních institucí v souvislosti s poukazováním plateb neúčastnícím se finančním institucím.

Hned v úvodním ustanovení zákon vymezuje dále používaný pojem mezinárodní smlouva. Touto smlouvou je Dohoda FATCA.

Základním účelem zákona je podporovat plnění daňových povinností v mezinárodním měřítku a zajistit plnění mezinárodního závazku plynoucího z Dohody FATCA. Tyto mezinárodní závazky na sebe Česká republika vzala v souvislosti s globálním propojováním ekonomik, kdy dochází k daňovým podvodům s přeshraničním prvkem a ke ztrátám v miliardách dolarů. Dochází proto k akceleraci hledání nástrojů pro posílení boje proti daňovým únikům. Jedním z těchto nástrojů je i implementace amerického zákona FATCA.

K § 2:

Dohoda FATCA upravuje práva a povinnost smluvních stran, kterými jsou Česká republika a Spojené státy americké. Tato pravidla jsou ve vztahu ke smluvním stranám samovykonatelná a ke své aplikaci nepotřebují provedení zákonem. Za takové pravidlo je

možné považovat například článek 1 odst. 1 Dohody FATCA, který obsahuje vymezení pojmů pro účely smlouvy. Zákon sám vymezení pojmů neobsahuje a používá pojmy vymezené v Dohodě (k jejich obsahu více odůvodnění k části druhé). Účelem § 2 je stanovit, že pojmy použité v Dohodě FATCA se uplatní i pro tento zákon a to ve významu, jaký mají v Dohodě FATCA.

Ustanovení § 2 je zároveň kolizním pravidlem pro posuzování obsahu pojmů, které jsou jednak vymezeny Dohodou FATCA a zároveň vnitrostátním právním řádem. Podle tohoto pravidla mají pojmy použité v tomto zákoně význam daný Dohodou FATCA, pokud jsou Dohodou FATCA (zejména v čl. 1) vymezeny. Uvedeno na příkladu – Dohoda FATCA v čl. 1 odst. 1 písm. ll) vymezuje pojem ovládající osoby. Ten je však zároveň vymezen v § 74 a následujícího zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Podle § 2 tohoto zákona se pro účely tohoto zákona uplatní vymezení pojmu ovládající osoba podle Dohody FATCA a nikoli podle zákona o obchodních korporacích.

K § 3:

Ustanovení § 3 upravuje vztah tohoto zákona k jiným právním předpisům. Zákon stanoví subsidiární použití zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní a daňového řádu.

Postupy podle tohoto zákona se dají rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří postupy spočívající ve shromažďování informací o účtech finančních institucí a jejich oznamování správci daně (§ 1 odst. 1 písm. a). Práva a povinnosti jsou v těchto případech zákonem stanoveny finanční instituci (daňový subjekt), která je plní vůči Specializovanému finančnímu úřadu (správce daně). Procesním režimem, v jehož rámci se tyto postupy realizují, je obecný předpis pro správu daní - daňový řád. Vzhledem k tomu, že u postupů podle písmene a) nejde přímo o poskytování mezinárodní spolupráce při správě daní, jak byla až dosud chápána (spolupráce daňových správ bez zapojení soukromých subjektů) a subsidiarita daňového řádu by nebyla zřejmá, obsahuje § 2 výslovnou normu o jeho subsidiárním použití.

Druhou skupinu tvoří předávání informací o účtech tuzemským kontaktním místem kontaktnímu místu Spojených států amerických a přijímání informací tuzemským kontaktním místem od kontaktního místa Spojených států amerických (viz § 1 odst. 1 písm. b) a c)). Spolupráce spočívající v reciproční výměně informací o účtech probíhá na úrovni příslušných orgánů finanční správy (tuzemské a zahraniční), resp. příslušných kontaktních míst (ve smyslu § 5 zákona o mezinárodní spolupráci). Na tyto postupy se subsidiárně použije zákon o mezinárodní spolupráci při správě daní, potažmo daňový řád.

Z výše uvedeného vyplývá, že postupy podle § 1 odst. 1 písm. b) a c) se řídí tímto zákonem, pokud tento zákon nestanoví jinak, pak zákonem o mezinárodní spolupráci, pro který platí subsidiarita daňového řádu. Postupy podle § 1 odst. 1 písm. a) se řídí tímto zákonem a subsidiárně daňovým řádem.

K § 4:

Ustanovení § 4 upravuje postavení Specializovaného finančního úřadu. Při postupech finanční instituce, jejichž předmětem je zpracování (zejména shromažďování, uchovávání a vyhledávání) informací o jí vedených účtech, má tato instituce procesní postavení daňového subjektu. Práva a povinnosti s tím související plní vůči správci daně. Tímto správcem daně je Specializovaný finanční úřad. Působnost správního orgánu nejbližší nadřízeného Specializovaného finančního úřadu vykonává Odvolací finanční ředitelství (viz § 7 písm. a) zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

Spolupráce spočívající v reciproční výměně informací o účtech probíhá na úrovni kontaktních míst smluvních států (podle § 5 zákona o mezinárodní spolupráci). Podle § 5 citovaného zákona je kontaktním místem (i) ústřední kontaktní orgán, jehož působnost vykonává podle § 6 citovaného zákona Generální finanční ředitelství, a (ii) kontaktní orgán. Působnost kontaktního orgánu zákon přímo žádnému orgánu Finanční správy České republiky nestanoví a ponechává prostor pro případné pověření podle zákona o mezinárodní spolupráci. Ten v § 7 předpokládá, že Ministerstvo financí může pověřit správce daně výkonem působnosti kontaktního orgánu.

K § 5:

Oznamující česká finanční instituce a neoznamující česká finanční instituce má pro účely tohoto zákona procesní postavení daňového subjektu. Podle § 20 daňového řádu je daňovým subjektem osoba, kterou za daňový subjekt označí zákon, jakož i osoba, kterou zákon označuje jako poplatníka nebo plátce daně. Zákon finanční instituci neoznačuje za daňový subjekt, pouze jim pro účely tohoto zákona propůjčuje procesní postavení daňového subjektu. Není stanoveno, zda finanční instituce jsou v pozici poplatníka nebo plátce daně, pojem daňový subjekt je těmto pojmům nadřazený a svým obsahem širší. Povinnosti, které jsou tímto zákonem nebo daňovým řádem oznamující české i neoznamující české finanční instituci uloženy, ji však přibližují postavení plátce daně.

2. Shromáždění a oznamování informací o účtech

Jádro zákona tvoří část druhá, která upravuje povinnosti finančních institucí, jejichž účelem je shromáždění informací a jejich oznámení správci daně.

Vymezení pojmu finanční instituce, česká finanční instituce, jakož i oznamující česká finanční instituce a neoznamující česká finanční instituce obsahuje Dohoda FATCA. Zákon pouze v § 2 stanoví kolizní normu, podle které mají pojmy použité v tomto zákoně význam daný mezinárodní smlouvou, pokud jsou jí vymezeny.

Článek 1 odst. 1 písm. f) až i) Dohody FATCA vymezuje, která právní osoba nebo jednotka bez právní osobnosti je schovatelskou institucí, depozitní institucí, investiční entitou nebo specifikovanou pojišťovnou. Jednotkou bez právní osobnosti se rozumí entita, která není nadána právní subjektivitou a nemůže mít v mezích právního řádu práva a povinnosti (srov. § 15 odst. 1 občanského zákoníku a § 24 odst. 6 daňového řádu). Jednotkou bez právní osobnosti, která je finanční institucí, je typicky svěřenský fond nebo podílový fond.

Schovatelská instituce je v Dohodě FATCA definována jako právnická osoba nebo jednotka bez právní osobnosti, jejíž podstatnou část podnikání představuje držení finančního majetku na účet jiného. Držení finančního majetku na účet jiného je podstatnou částí podnikání, pokud hrubý příjem této osoby nebo jednotky, který je přičitatelný držení finančního majetku a poskytování souvisejících finančních služeb, je roven nebo je větší než 20 % hrubého příjmu této instituce. Splnění tohoto kritéria se zkoumá za období buď tří kalendářních let končící (nebo posledním dnem účetního období, které není kalendářním rokem) před rokem, v němž je proveden výpočet, nebo po dobu existence instituce a to podle toho, které z těchto období je kratší.

Depozitní instituce je v Dohodě FATCA vymezena jako jakákoli právnická osoba nebo jednotka bez právní osobnosti, která přijímá vklady v rámci běžných bankovních služeb nebo podobného podnikání.

Jako investiční entitu označuje Dohoda FATCA právnickou osobu nebo jednotku bez právní osobnosti, která je v rámci svého podnikání (nebo která je řízena osobou nebo

jednotkou, která v rámci svého podnikání provádí (i) obchodování s nástroji peněžního trhu (s šeky, směnkami, vkladovými certifikáty, deriváty atd.), měnami, měnovými, úrokovými a indexovými nástroji, s převoditelnými cennými papíry nebo s komoditními futures, (ii) individuální nebo kolektivní správu portfolia, (iii) jiné investování, administraci nebo správu fondů nebo peněžních prostředků v zastoupení jiných osob.

Specifikovaná pojišťovna je definována jako pojišťovna (nebo holdingová společnost pojišťovny), jež otevírá finanční účet nebo je povinna provádět platby týkající se pojistné smlouvy s kapitálovou hodnotou nebo smlouvy o pojištění důchodu.

Oznamující česká finanční instituce je v Dohodě FATCA vymezena v článku 1 odst. 1 písm. n)) jako jakákoli česká finanční instituce, která není neoznamující českou finanční institucí. Dohoda FATCA vyžaduje následující teritoriální přístup: Za českou finanční instituci je podle smlouvy považována (i) jakákoli finanční instituce, která je rezidentem v České republice, kromě jakékoli pobočky této finanční instituce, jež se nachází mimo Českou republiku, a (ii) jakákoli pobočka finanční instituce, která není rezidentem v České republice, pokud se tato pobočka nachází v České republice.

Neoznamující českou finanční institucí se rozumí jakákoli česká finanční instituce nebo jiná entita, jež je rezidentem v České republice, která je v Příloze II Dohody FATCA uvedena jako neoznamující česká finanční instituce nebo která jinak získá status zahraniční finanční instituce, která splnila požadavky nebo status osvobozeného skutečného vlastníka podle příslušných nařízení Ministerstva financí Spojených států účinných ke dni podpisu Dohody FATCA.

Pojem finanční instituce se neomezuje pouze na finanční instituce se sídlem na území České republiky nebo na finanční instituce se sídlem na území smluvního státu. Zahrnuje veškeré finanční instituce tuzemské i zahraniční, které naplní znaky definované v Dohodě FATCA. Je tomu tak proto, aby zákon dopadal i na neúčastníci se finanční institucí, kterou se rozumí finanční instituce, s níž se nakládá jako s neúčastníci se finanční institucí podle Dohody FATCA. Finanční institucí je tak například i banka se sídlem v jiném než smluvním státě (typicky v daňovém ráji), který se nepřipojil k Dohodě FATCA.

Definice neúčastníci se finanční instituce je obsažena v čl. 1 odst. 1 písm. q) Dohody FATCA. Dohoda má na mysli rozhodný seznam účastníků se jurisdikcí Úřadu pro daňovou správu Spojených států amerických. Neúčastníci se institucí je instituce, která má sídlo v jurisdikci nebo je založena podle právních předpisů jurisdikce neuvedené v tomto seznamu. Vedle toho se může neúčastníci se finanční institucí stát oznamující finanční instituce, která závažným způsobem neplní povinnosti vyplývající jí z Dohody FATCA, resp. ze zákona, a ani po předchozí výzvě nenapraví takový závažný stav (viz čl. 5 odst. 2 písm. b) Dohody FATCA).

Pojem finanční účet je definován v čl. 1 odst. 1 písm. r) Dohody FATCA. V případě právnické osoby nebo jednotky bez právní osobnosti, která je finanční institucí výhradně proto, že je investičním subjektem, je finančním účtem jakákoli majetková nebo dluhová účast v této finanční instituci (mimo účastí pravidelně obchodovaných na zavedeném trhu s cennými papíry). V případě jiné finanční instituce je finančním účtem jakákoli majetková nebo dluhová účast v této finanční instituci (mimo účastí pravidelně obchodovaných na zavedeném trhu s cennými papíry), pokud je hodnota majetkové nebo dluhové účasti stanovena, přímo nebo nepřímo, převážně podle aktiv, z nichž vznikají platby ze zdroje ve Spojených státech podléhající srážkové dani, a třída účastí byla vytvořena s cílem vyhnout se oznamování podle těchto mezinárodních smluv. Finančním účtem je také jakákoli pojistná smlouva s kapitálovou hodnotou a jakákoli smlouva o pojištění důchodu, uzavřená nebo

vedená finanční institucí, mimo smlouvy se sjednaným pojistným plněním ve formě neinvestičního nepřevoditelného doživotního důchodu, který je vyplácen fyzické osobě ve formě penze nebo dávek pro případ pracovní neschopnosti a invalidity poskytovaných na základě účtu vyňatého z definice finančního účtu podle Přílohy k Dohodě FATCA.

Zároveň se však za finanční účet nikdy nepovažuje produkt uvedený v Příloze II Dohody FATCA, a to i kdyby naplnil výše uvedená kritéria.

Pojem oznamovaný americký účet vymezuje čl. 1 odst. 1 písm. bb) Dohody FATCA jako finanční účet vedený oznamující českou finanční institucí a držený jednou nebo více specifikovanými americkými osobami nebo neamerickou entitou s jednou nebo více ovládajícími osobami, které jsou specifikovanou americkou osobou. Bez ohledu na výše uvedené se účet nepovažuje za oznamovaný americký účet, pokud tento účet není identifikován jako oznamovaný americký účet po použití postupů náležité péče stanovených v Příloze I Dohody.

Pojem majitel účtu je vymezen v čl. 1 odst. 1 písm. cc) Dohody FATCA, podle kterého se jím rozumí osoba, kterou finanční instituce, jež vede finanční účet, zaznamenává nebo označuje jako majitele finančního účtu.

Subjektem, o kterém se plní oznamovací a jiné povinnosti podle tohoto zákona, je americká specifikovaná osoba. Tou je americká osoba, která není osobou taxativně vyjmenovanou v čl. 1 bodě 1. ee) Dohody FATCA, např. (i) obchodní společnost, jejíž akcie jsou pravidelně obchodovány na jednom nebo několika zavedených trzích s cennými papíry, (ii) Spojené státy americké ani agentura či pověřená organizace Spojených států amerických v jejich výlučném vlastnictví, (iii) stát Spojených států amerických, americké teritorium, jejich dílčí politický celek ani žádná jejich agentura či pověřená organizace v jejich výlučném vlastnictví.

Dohoda FATCA obsahuje též vymezení pojmu ovládající osoba (viz čl. 1 odst. 1 písm. ll)) - fyzická osoba, která ovládá entitu (resp. právnickou osobu nebo jednotku bez právní osobnosti). V případě svěřenského fondu se tímto termínem rozumí zakladatel, správce majetku ve svěřenském fondu, osoba vykonávající dohled nad správou fondu, obmyšlený a jakákoli jiná fyzická osoba mající nejvyšší faktickou kontrolu nad svěřenským fondem. V případě právního uspořádání, které není svěřenským fondem, se tímto termínem rozumí osoby v rovnocenném nebo obdobném postavení.

2.1 Povinnost získat identifikační číslo

K § 6:

Oznamující české finanční instituce jsou podle Dohody FATCA povinny registrovat se pro účely FATCA (viz čl. 4 odst. 1 písm. c) Dohody FATCA, který upravuje zacházení s oznamujícími českými finančními institucemi). Registrace probíhá přes registrační systém Úřadu pro daňovou správu Spojených států amerických, který je umístěn na internetových stránkách IRS. V rámci registrace přidělí IRS finanční instituci Global Intermediary Identification Number (GIIN), tedy zvláštní číslo pro identifikaci finanční instituce pro účely FATCA. Toto identifikační číslo bude finanční instituce uvádět při plnění oznamovací povinnosti mezi oznamovanými údaji (§ 11 odst. 1 písm. a)).

Ačkoli Dohoda FATCA používá termín „registrace pro účely FATCA“, nejedná se o registraci ve smyslu § 125 a následující daňového řádu. Ustanovení § 6 neukládá finanční instituci registrační povinnost, resp. povinnost podat přihlášku k jednotlivé dani. Zákon záměrně pojem registrace nepoužívá, namísto toho stanoví povinnost získat identifikační

číslo, resp. podat žádost IRS o jeho přidělení. Identifikační číslo není daňovým identifikačním číslem, které je přidělováno v rámci registračního řízení podle § 130 daňového řádu. Finanční instituce budou sice zpravidla zároveň registrovány podle § 125 daňového řádu, avšak jako poplatníci daně z příjmů právnických osob k této dani (viz § 39a zákona o daních z příjmů).

Povinnost požádat o přidělení identifikačního čísla GIIN je stanovena oznamujícím českým finančním institucím i neoznamujícím českým finančním institucím (finanční instituce, které naplní podmínku § 11 odst. 4 tohoto zákona, vznikne jim však v okamžiku, kdy tuto činnost začnou provozovat).

Oznamující česká finanční instituce i neoznamující česká finanční instituce je povinna splnit povinnost získat identifikační číslo nejpozději do dne předcházejícího dni, kdy bude plnit oznamovací povinnost podle tohoto zákona. Lhůta pro splnění oznamovací povinnosti je stanovena § 12. Finanční instituce je tak povinna získat GIIN do 30. června kalendářního roku, ve kterém plní oznamovací povinnosti. Lhůta se vztahuje jak na finanční instituce existující před nabytím účinnosti tohoto zákona, tak na finanční instituce, které vzniknou po nabytí účinnosti.

Finanční instituce je povinna oznámit přidělení identifikačního čísla správci daně. Zákon speciálně neupravuje způsob, jakým má finanční instituce oznamovací povinnost splnit, uplatní se obecná právní úprava daňového řádu (§ 70 a následující). Finanční instituce je povinna oznámit správci daně přidělené identifikační číslo do 15 dnů od jeho přidělení, jinak riskuje uložení pokuty za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy podle § 247a daňového řádu.

2.2 Prověřovací a zjišťovací povinnost

K § 7:

Předpokladem předání informací o účtech daňových nerezidentů správci daně a jejich následného poskytnutí daňové správě jiného smluvního státu je zjištění jejich existence. Za tímto účelem je oznamující česká finanční instituce povinna plnit prověřovací a zjišťovací povinnost. V rámci plnění těchto povinností finanční instituce primárně prověřuje, zda vede oznamovaný americký účet (viz čl. 1 odst. 1 písm. bb) Dohody). Pokud dojde k závěru, že ano, zjišťuje náležitosti tohoto účtu jako jméno nebo název jeho majitele, adresu místa pobytu nebo sídla majitele, apod. (srov. § 8), které jsou po té předmětem oznamovací povinnosti podle § 11.

Vedle prověřování vedení oznamovaného amerického účtu oznamující česká finanční instituce prověřuje, zda nevede účet, jehož majitelem je neúčastníci se finanční instituce (viz čl. 1 odst. 1 písm. q) Dohody). Pokud finanční instituce na základě plnění prověřovací povinnosti dojde k závěru, že vede účet neúčastníci se finanční instituce, oznámí tuto skutečnost správci daně podle § 11 odst. 3 a bude postupovat podle § 18.

Prověřovací povinnost plní pouze oznamující česká finanční instituce. Neoznamující česká finanční instituce, přestože je v některých případech povinna plnit oznamovací povinnost (viz § 11 odst. 4), není povinna při tom průběžně plnit prověřovací ani zjišťovací povinnost (nicméně zjišťovací povinnost bude muset ad hoc provést, aby byla schopna oznámit všechny údaje uvedené v § 8).

Při plnění prověřovací povinnosti je finanční instituce povinna postupovat podle postupů náležité péče, které jsou vymezeny v Příloze 1 Dohody FATCA jako tzv. postupy due diligence. Finanční instituce je povinna nastavit svoje informační systémy tak, aby byly s postupy náležité péče v souladu.

Zákon zároveň umožňuje, aby finanční instituce použila postupy, které stanoví prováděcí nařízení k americkému zákonu FATCA (tzv. FINREG). Tím je naplněn bod I písm. C Přílohy I Dohody FATCA, který stanoví, že smluvní stát je oprávněn využít i jiné postupy srovnatelné s postupy náležité péče podle Přílohy I Dohody FATCA, pokud to umožňuje vnitrostátní právní předpis. Zákon tuto možnost finančním institucím neodpírá, a to především s ohledem na vysokou dynamiku prováděcích nařízení k americkému zákonu FATCA. Pokud by prováděcí nařízení byla pro finanční instituci výhodnější než ustanovení Dohody FATCA, může je finanční instituce použít. Pojmem srovnatelné postupy se rozumí i postupy přísnější, než jaké jsou stanoveny jako minimální s ohledem na hodnotu či výši zůstatku na účtu. Obdobné ustanovení obsahuje i britská právní úprava provádějící jejich dohodu FATCA. Zákon stanoví povinnost takovou volbu oznámit Specializovanému finančnímu úřadu jako správci daně.

Finanční instituce plní prověřovací povinnost tak, aby byla schopna splnit zjišťovací a prověřovací povinnost stanovenou tímto zákonem. Zákon neupravuje zvláštní lhůtu pro splnění prověřovací povinnosti a ponechává prostor finanční instituci k nastavení systémů podle svého uvážení. Finanční instituce je limitována pouze lhůtou pro splnění oznamovací povinnosti (viz § 12). Skutečnost, že finanční instituce splnila prověřovací povinnost řádně, resp. že řádně použila postupy náležité péče nebo jiné srovnatelné postupy, potvrdí správci daně v rámci oznámení podle § 11 odst. 1 písm. g).

K § 8:

Předmětem zjišťovací povinnosti jsou údaje o specifikované americké osobě (viz čl. 1 odst. 1 písm. ee) Dohody FATCA), příp. o osobách ovládajících právnickou osobu nebo jednotku bez právní osobnosti, které jsou specifikovanou americkou osobou. Údaje, které jsou předmětem zjišťovací povinnosti, taxativně vymezuje odstavec 3 a týkají se majitele oznamovaného amerického účtu.

U majitele oznamovaného amerického účtu se zjišťuje jeho jméno (pokud jde o člověka), název (pokud jde o právnickou osobu) nebo označení (u svěřenského fondu nebo jiné jednotky bez právní osobnosti, která nemá jméno ani název). U fyzických osob se dále zjišťuje datum a místo narození, adresa místa trvalého nebo jiného pobytu, kterým se rozumí místo, které je jako místo jeho pobytu uvedeno v evidenci příslušného státu, resp. v dokladech této osoby (občanský průkaz, pas apod.). S ohledem na lepší identifikaci zahraniční osoby zákon preferuje zapsané místo pobytu před místem, kde se osoba zdržuje skutečně. Jelikož majitelem oznamovaného amerického účtu se rozumí jiné než české fyzické osoby, nebylo možné použít vymezení místa pobytu z daňového řádu (srov. § 13 odst. 1 písm. a)). U právnické osoby se zjišťuje adresa jejího sídla. Pokud jednotka bez právní osobnosti nemá sídlo, nebude se u ní z povahy věci tento údaj zjišťovat. Finanční instituce dále zjišťuje federální daňové identifikační Spojených států amerických (tzv. TIN), daňové identifikační číslo nebo obdobné identifikační číslo, které bylo pro daňové účely přiděleno zahraniční osobě ve státě, kde je daňovým rezidentem (například Umsatzsteuer-Identifikationsnummer v Německu, Número de Identificación Fiscal ve Španělsku apod.). Často se bude jednat o „české“ daňové identifikační číslo přidělené tuzemským správcem daně. Nejde o identifikační číslo (GIIN), které je pro účely FATCA přidělováno IRS českým oznamujícím finančním institucím (viz § 6). S tím souvisí i povinnost zjistit stát, ve kterém je majitel účtu daňovým rezidentem, resp. kód tohoto státu. Pokud bude majitel oznamovaného účtu daňovým rezidentem více států, pak finanční instituce zjistí a oznámí všechny tyto státy a identifikační nebo obdobná čísla (včetně českého).

Kromě specifikované americké osoby se tyto údaje zjišťují také u právnické osoby nebo jednotky bez právní osobnosti, které nejsou specifikovanou americkou osobou, ale jsou touto osobou ovládány. Údaje se zjišťují též o této ovládající osobě, nebo ovládajících osobách, pokud je jich více.

Obdobím, za které se údaje o oznamovaném účtu zjišťují, je kalendářní rok, popř. jiné období v souladu s Dohodou FATCA.

K § 9:

Zákon ukládá majiteli účtu a osobě, která majitele účtu ovládá (pokud taková existuje), povinnost poskytovat součinnost finanční instituci při plnění prověřovací a zjišťovací povinnosti. Povinnost je uložena každému majiteli účtu ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. cc) Dohody FATCA, tedy nejen účtu oznamovaného, ale každého finančního účtu podle mezinárodní smlouvy. Zároveň nesměřuje jen na americké specifikované osoby a osoby je ovládající, ale na majitele účtu obecně (ve smyslu majitele účtu podle mezinárodní smlouvy).

K § 10:

Zákon v § 10 ukládá oznamujícím českým finančním institucím povinnost uchovávat doklady, které se vztahují k plnění prověřovací a zjišťovací povinnosti. Účelem tohoto ustanovení je umožnit správci daně (Specializovanému finančnímu úřadu) kontrolovat plnění prověřovací a oznamovací povinnosti oznamující finanční instituci. Aby mohl správce daně účinně kontrolovat plnění povinností, potřebuje k tomu doklady související s plněním těchto povinností. Zákonná lhůta, po kterou je oznamující finanční instituce povinna doklady uchovávat, je stanovena na 10 let od konce kalendářního roku, za který jsou povinnosti plněny. Zákon oznamující finanční instituci neukládá, aby uchovávala doklady související s plněním oznamovací povinnosti, protože tyto doklady má i správce daně. Jelikož na dokumenty související s plněním prověřovací a zjišťovací povinnosti se nevztahuje zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů (viz § 3 ve spojení s přílohou č. 1), platí, že po uplynutí desetileté lhůty jsou finanční instituce povinny postupovat v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a doklady zničit.

2.3 Oznamovací povinnost

K § 11:

Předmětem oznamovací povinnosti finanční instituce jsou v zásadě tři druhy údajů. První skupinu tvoří identifikační údaje finanční instituce, která plní oznamovací povinnost. Mezi ně patří název nebo označení (pro případ svěřenského fondu nebo jiné jednotky bez právní osobnosti, která není právnickou osobou) finanční instituce a její identifikační čísla. Finanční instituce oznamuje jednak identifikační číslo, pod kterým je zapsaná v obchodním (případně jiném) veřejném rejstříku podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, a zároveň identifikační číslo (GIIN) přidělené finanční instituci Úřadem pro daňovou správu Spojených států amerických na základě žádosti podle § 6 (více viz odůvodnění k § 6). Druhou skupinou jsou údaje o oznamovaném účtu, a to jednak údaje o jeho majiteli nebo osobě ho ovládající, které finanční instituce zjistila v rámci plnění zjišťovací povinnosti (viz § 14 a jeho odůvodnění) a dále pak zůstatek peněžních prostředků na oznamovaném účtu nebo jeho hodnotu. Oznamuje se zůstatek nebo hodnota účtu (i) ke konci kalendářního roku, (ii) ke dni bezprostředně předcházejícímu zrušení oznamovaného účtu, nebo (iii) ke konci jiného oznamovacího období (tímto jiným oznamovacím obdobím může být např. měsíc, pak by se oznamoval průměr měsíčních zůstatků za kalendářní rok, anebo se oznámí nejvyšší měsíční zůstatek či hodnota účtu v daném oznamovaném roce).

Zůstatkem se rozumí zůstatek v jakékoli výši, včetně hodnoty nulové i záporné. Třetí skupinu oznamovaných údajů tvoří údaje stanovené mezinárodní smlouvou. Ty jsou vymezeny v čl. 2 bodu 2 písm. a) podbodech 5 až 7 Dohody FATCA, kde je stanoveno, jaké údaje se u jednotlivých druhů účtů oznamují a v jakých časových rozmezích. Součástí oznámení je prohlášení finanční instituce, že řádně použila postupy náležitě péče nebo jiné srovnatelné postupy podle § 7 zákona.

Oznamovací povinnost se plní vůči správci daně, kterým je Specializovaný finanční úřad (viz § 4 tohoto zákona). Lhůta a způsob, jakým se oznamovací povinnost plní, jsou upraveny v § 12 a § 13 tohoto zákona).

Oznámení je podáním ve smyslu § 70 daňového řádu. Nemá však povahu daňového tvrzení. Daňovým tvrzením se podle § 1 odst. 3 daňového řádu rozumí daňové přiznání, hlášení nebo vyúčtování a dodatečné daňové přiznání, následné hlášení a dodatečné vyúčtování. Jelikož oznámení není daňovým tvrzením, neuplatní se při jeho nepodání nebo opožděném podání pokuta za opožděné tvrzení daně podle § 250 daňového řádu. Při nepodání oznámení však oznamující finanční instituci hrozí uložení pořádkové pokuty podle § 247 daňového řádu nebo pokuty za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy podle § 247a (která má být do daňového řádu zavedena s účinností od 1. ledna 2015). Blíže k tomuto odůvodnění k § 18.

Odstavec 2 upravuje povinnost oznamující české finanční instituce oznámit správci daně, že v období, za které se oznamovací, resp. zjišťovací, povinnost plní, nezjistila žádný oznamovaný americký účet. Oznamující české finanční instituce jsou povinny dát správci daně na vědomí, že v daném kalendářním roce nevedly žádný oznamovaný americký účet. Tato povinnost se vztahuje pouze na oznamující české finanční instituce. Oznamovací povinnost podle odstavce 2 se plní stejným způsobem a ve stejných lhůtách jako oznamovací povinnost ohledně údajů uvedených v odstavci 1.

Podle odstavce 3 je oznamující česká finanční instituce, která na základě plnění prověřovací povinnosti zjistí, že vede účet neúčastníci se finanční instituce (viz § 7 odst. 1 písm. b)), povinna oznámit toto zjištění správci daně. Správce daně bude na základě tohoto oznámení disponovat informací, že oznamující finanční instituce vede účet neúčastníci se finanční instituce a v případě, že jí poukáže nebo zprostředkuje platbu, musí tato instituce postupovat podle § 18 a za roky 2015 a 2016 v souladu s § 20.

Oznamovací povinnost neplní jen oznamující česká finanční instituce, ale za podmínek stanovených zákonem i neoznamující česká finanční instituce. Odstavec 4 upravuje podmínky, na jejichž základě je finanční instituce, která by jinak splňovala definici neoznamující české finanční instituce, povinna podat oznámení podle odstavce 1. Ustanovení se týká finančních institucí vymezených v Příloze II k Dohodě FATCA, kterými jsou vláda v širokém slova smyslu (resp. vládní entita), mezinárodní organizace. Dále je v odstavci 4 uvedena i Česká národní banka (dále také „ČNB“). Tato zmínka slouží pro případ rozšíření činnosti České národní banky v budoucnu, protože v současnosti Česká národní banka vykonává pouze činnosti ve veřejném zájmu. Postavení a působnost ČNB vyplývá z Ústavy ČR, zákona o České národní bance a dalších zákonů v oblasti finančního trhu. ČNB bude tedy neoznamující institucí pro účely výměny informací o účtech ve smyslu Přílohy II Dohody FATCA, pokud nebude vykonávat žádnou činnost na finančním trhu podnikatelsky, tj. s cílem dosahovat zisku, a pokud bude vyhovovat podmínkám prováděcích nařízení Ministerstva financí Spojených států. Při vyjednávání byly se Spojenými státy konzultovány následující činnosti ČNB, které nebyly shledány, pokud budou nadále prováděny ve stávajícím rozsahu, jako problematické:

- provádění obchodů s bankami, pobočkami zahraničních bank a družstevními záložnami v souvislosti s měnovou politikou, případně ochranou finanční stability,
- služby pro stát v souvislosti s řízením státního dluhu, včetně vedení účtů krátkodobých dluhopisů vydávaných státem a Českou národní bankou a sjednávání obchodů a výkon dalších činností v souladu s rozpočtovými pravidly České republiky,
- výkon dalších zákonem stanovených činností, včetně operací na peněžním trhu, provozování platebního a vypořádacího systému a vedení účtů zaměstnanců ČNB a právnickým osobám a poskytování bankovních služeb těmto osobám.

Pokud tyto subjekty vykonávají podnikatelskou činnost jako jiné finanční instituce (s výjimkou činnosti investiční entity), musí o platbách spojených s touto činností plnit oznamovací povinnost. V tomto rozsahu budou povinny plnit prověřovací, zjišťovací a oznamovací povinnost jako jiné oznamující finanční instituce a ve vztahu ke Spojeným státům americkým jsou povinny si zažádat o přidělení GIIN se statutem „deemed compliant“.

K § 12:

Finanční instituce je povinna splnit oznamovací povinnost do 30. června kalendářního roku, který následuje po roce, za který oznamované údaje zjišťovala. Například údaje zjišťované za rok 2016 je finanční instituce povinna správci daně předat do 30. června 2017. Oznamovací povinnost se plní prostřednictvím oznámení, které je podáním podle § 70 daňového řádu. Jelikož oznámení není daňovým tvrzením, neuplatní se při jeho nepodání nebo opožděném podání pokuta za opožděné tvrzení daně podle § 250 daňového řádu. Při nepodání oznámení však oznamující finanční instituci hrozí uložení pořádkové pokuty podle § 247 daňového řádu nebo pokuty za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy podle § 247a (která má být do daňového řádu zavedena s účinností od 1. ledna 2015).

Pořádková pokuta bude oznamující finanční instituci uložena, pokud finanční instituce nesplní oznamovací povinnost (včetně povinnosti oznámit, že nezjistila oznamovaný účet), ačkoli k tomu byla podle § 247 odst. 2 správcem daně vyzvána. Pořádková pokuta má vynucovací charakter a předpokladem jejího uložení je nereagování na předchozí výzvu správce daně. Správce daně vyzve finanční instituci ke splnění oznamovací povinnosti a stanoví jí lhůtu, která by v souladu s § 32 odst. 2 daňového řádu neměla být kratší než osm dnů. Pokud je oznamovací povinnost na výzvu splněna, pořádkovou pokutu již nelze uložit. Pořádkovou pokutu též nelze uložit, pokud je oznamovací povinnost splněna opožděně nebo není splněna vůbec, ale správce daně má údaje, které jsou jejím předmětem. V takovém případě totiž správce daně nemůže finanční instituci vyzvat ke splnění oznamovací povinnosti (oznamovací povinnost již byla splněna) a uložit pořádkovou pokutu § 247 odst. 2 daňového řádu není z povahy věci možné. Pořádkovou pokutu může správce daně uložit až do výše 500 000 Kč (srov. novelu § 247 odst. 2 daňového řádu s účinností od 1. ledna 2015). S ohledem na vynucovací povahu pořádkové pokuty je možné ji uložit při opakovaném neplnění povinnosti nepeněžitě povahy i několikrát (viz § 248 odst. 2 daňového řádu, resp. § 247 odst. 5 daňového řádu ve znění účinném od 1. ledna 2015).

Pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy lze podle (navrženého) § 247a odst. 1 písm. a) daňového řádu uložit za nesplnění registrační, ohlašovací nebo jiné oznamovací povinnosti stanovené daňovým zákonem nebo správcem daně. Pokuta za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy má, na rozdíl od pokuty pořádkové, povahu pokuty penalizační. Správce daně ji může uložit v případě, že finanční instituce nesplní oznamovací povinnost vůči správci daně tak, jak jí to ukládá zákon. Pokuta může být uložena, pokud daňový subjekt nesplní oznamovací povinnost vůbec, nebo ji splní pouze částečně či po stanovené lhůtě. Jelikož

nejde o sankci vynucovací, není k jejímu uložení potřeba, aby byla finanční instituce vyzvána ke splnění oznamovací povinnosti. Pokuta nevzniká ze zákona a je věcí uvážení správce daně, zda ji uloží či nikoli.

Odstavec 2 vylučuje použití § 36 daňového řádu, který stanoví podmínky, za kterých je možné prodloužit lhůtu stanovenou zákonem. Toto ustanovení je k § 36 daňového řádu speciální a na jeho základě není možné lhůtu podle odstavce 1 prodloužit.

K § 13:

Podle § 13 plní finanční instituce oznamovací povinnost formou oznámení, které činí datovou zprávou ve formátu a struktuře, které zveřejní správce daně. Ustanovení § 13 je obdobou § 72 odst. 1 a 3 daňového řádu, který upravuje povinnost činit řádná a dodatečná daňová tvrzení, přihlášku k registraci a oznámení o změně registračních údajů na tiskopise Ministerstva financí nebo datovou zprávou ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně. Jelikož oznámení není daňovým tvrzením (viz § 1 odst. 3 daňového řádu a contrario) ani přihláškou k registraci nebo oznámením o změně registračních údajů, není na něj možné účinky § 72 odst. 1 a 3 daňového řádu bez dalšího vztáhnout. Jelikož cílem je, aby finanční instituce činila oznámení elektronicky, je nutné tuto povinnost finanční instituce upravit přímo v zákoně.

Finanční instituce činí oznámení datovou zprávou, která je buď podepsána uznávaným elektronickým podpisem, nebo je ověřena identitou podatele způsobem, kterým se lze přihlásit do jeho datové schránky (srov. § 71 odst. 1 písm. a) a c) daňového řádu). Podání nelze učinit datovou zprávou odeslanou prostřednictvím datové schránky. Finanční instituce je povinna uvést v oznámení předepsané údaje. Strukturu a formát podání stanoví správce daně (je tak například oprávněn určit, zda součástí podání budou přílohy). Náležitosti elektronického podání správce daně zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup, tedy zejména na internetu (odstavec 2).

Podání se činí vůči příslušnému správci daně, kterým je podle § 3 Specializovaný finanční úřad. Jménem finanční instituce jako právnické osoby činí oznámení její statutární orgán, nebo ten, kdo prokáže, že je oprávněn jejím jménem podle jiného právního předpisu jednat (viz § 24 odst. 2 daňového řádu), pokud není zastoupena (například na základě plné moci, viz § 25 daňového řádu). V téže věci může jménem právnické osoby jednat pouze jedna fyzická osoba, a to i pokud je pro jednání statutárního orgánu zakladatelským právním jednáním vyžadováno společné jednání více osob (viz § 24 odst. 4 daňového řádu ve znění účinném od 1. ledna 2015). Pokud bude zakladatelské právní jednání vyžadovat pro jednání jménem právnické osoby společné jednání více osob, bude za právnickou osobu jednat předseda statutárního orgánu nebo jeho pověřený člen.

Správce daně je na základě § 11 daňového řádu oprávněn kontrolovat plnění povinností osob zúčastněných na správě daní (§ 11 odst. 1 písm. c) daňového řádu). Prostřednictvím této pravomoci je správci daně svěřeno obecné kontrolní oprávnění ve vztahu k osobám zúčastněným na správě daní a jejich povinnostem. Zároveň je správce daně oprávněn tyto osoby ke splnění jejich povinností při správě daní vyzývat (§ 11 odst. 1 písm. d) daňového řádu). Ve vztahu k finančním institucím bude kontrolní pravomoc správce daně realizována například prostřednictvím místního šetření podle § 80 a následující daňového řádu, postupem k odstranění pochybností (§ 89 daňového řádu) nebo daňovou kontrolou (§ 85 daňového řádu). V rámci místního šetření je správce daně oprávněn například vyhledávat důkazní prostředky a provádět ohledání u daňových subjektů nebo jiných osob zúčastněných na správě daní nebo na místě, kde je to účelné. Správce daně bude při provádění místního šetření u

finanční instituce zjišťovat, zda finanční instituce řádně plní zákonem uložené povinnosti (včetně přezkoumávání plnění postupů náležitě péče v rámci plnění prověřovací povinnosti).

Možnost vzniku formálních vad podání bude díky elektronickému způsobu podání oznámení a nastavení elektronického portálu eliminována. Pokud by však přesto mělo podání vady, pro které by nebylo způsobilé k projednání, nebo vady, pro které by nemohlo mít předpokládané účinky pro správu daní, vyzval by správce daně finanční instituci, aby označené vady odstranila a stanovil by jí k tomu lhůtu (viz § 74 daňového řádu). Pokud bude mít správce daně pochybnosti o správnosti, průkaznosti nebo úplnosti podaného oznámení, vyzve finanční instituci k jejich odstranění v rámci postupu k odstranění pochybností podle § 89 daňového řádu. Postup k odstranění pochybností může za podmínek § 90 odst. 3 daňového řádu přejít do daňové kontroly.

Pokud správce daně zjistí, že finanční instituce porušila některou svou povinnost, je podle povahy porušení oprávněn uložit jí buď pořádkovou pokutu podle § 247 daňového řádu, nebo pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy podle § 247a daňového řádu (ve znění účinném od 1. ledna 2015). Závazek upravit pravomoc správce daně kontrolovat plnění povinností finančních institucí a sankcionovat je podle národních právních předpisů vyplývá z čl. 5 Dohody FATCA.

2.4 Následky porušení povinností finanční instituce

K § 14:

Zákon umožňuje, aby správce daně uložil finanční instituci pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy, v případě, že poruší některou z povinností uloženou jí v části druhé tohoto zákona.

Pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy lze podle § 247a odst. 1 písm. a) daňového řádu (ve znění účinném od 1. ledna 2015) uložit za nesplnění registrační, ohlašovací nebo jiné oznamovací povinnosti stanovené daňovým zákonem nebo správcem daně. Pokutu lze uložit též za neplnění záznamní povinnosti (viz § 247a odst. 1 písm. b)). Ustanovení § 14 rozšiřuje okruh povinností nepeněžité povahy, za jejichž porušení lze pokutu uložit. Mezi takové povinnosti finanční instituce patří povinnost prověřovací, povinnost zjišťovací, povinnost uchovávat doklady nebo povinnost oznamovací (za její porušení by však bylo možné uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy podle § 247a odst. 1 písm. a) daňového řádu bez dalšího).

Pokuta za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy má, na rozdíl od pokuty pořádkové, povahu pokuty penalizační. Správce daně ji může uložit v případě, že finanční instituce nesplní povinnost tak, jak jí to ukládá zákon. To znamená, že nesplní povinnost vůbec, nebo ji splní pouze částečně či po stanovené lhůtě. Jelikož nejde o sankci vynuocovací, není k jejímu uložení potřeba, aby byla finanční instituce nejprve vyzvána ke splnění povinnosti. Pokuta nevzniká ze zákona a je věcí uvážení správce daně, zda ji uloží či nikoli.

3. Předávání a přijímání informací o účtech

3.1 Předávání informací o účtech

K § 15:

Ustanovení § 15 upravuje povinnost správce daně předat informace oznámené mu finanční institucí ústřednímu kontaktnímu orgánu. Správcem daně je na základě § 4 tohoto zákona Specializovaný finanční úřad. Ústředním kontaktním orgánem je podle § 6 zákona

o mezinárodní spolupráci při správě daní Generální finanční ředitelství. Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví zvláštní lhůtu pro předání informací, je Specializovaný finanční úřad povinen informace Generálnímu finančnímu ředitelství předat bez zbytečného odkladu. Bude se tak dít zpravidla poté, co Specializovaný finanční úřad obdrží informace od všech finančních institucí, které mají splnit oznamovací povinnost. Informace tak budou předávány najednou. Pojem informace navazuje na zákon o mezinárodní spolupráci (viz např. § 9 a následující) a označuje souhrn jednotlivých údajů předaných finanční institucí.

Generální finanční ředitelství v pozici ústředního kontaktního orgánu poskytnuté údaje předá kontaktnímu místu Spojených států amerických podle § 16.

K § 16:

Ustanovení § 16 upravuje způsob, jakým ústřední kontaktní orgán předává informace příslušnému orgánu druhé smluvní strany. Ústředním kontaktním orgánem je podle § 6 zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní Generální finanční ředitelství. Správcem daně, od kterého Generální finanční ředitelství informace obdrží (§ 15), je podle § 4 tohoto zákona Specializovaný finanční úřad. Finanční instituce oznamují Specializovanému finančnímu úřadu informace zjištěné v rámci zjišťovací a prověřovací povinnosti a on je dále předává Generálnímu finančnímu ředitelství k odeslání do Spojených států amerických. Generální finanční ředitelství předává informace kontaktnímu místu jiného státu, kterým se podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o mezinárodní spolupráci rozumí orgán příslušný k provádění mezinárodní spolupráce na základě mezinárodní dohody (ačkoli to zákon výslovně nestanoví, v praxi tímto orgánem bude Úřad pro daňovou správu Spojených států amerických). Pojem informace navazuje na zákon o mezinárodní spolupráci (viz např. § 9 a následující) a označuje souhrn jednotlivých údajů předaných finanční institucí.

Způsob předávání informací mezi Generálním finančním ředitelstvím a kontaktním místem Spojených států amerických (resp. IRS) zákon explicitně nevymezuje a ponechává prostor vzájemné dohodě kontaktních míst smluvních stran (Generálního finančního ředitelství a americké IRS). Tento postup je předvídan zákonem o mezinárodní spolupráci (viz např. § 17 a § 18). Tuto dohodu bude za Českou republiku uzavírat Generální finanční ředitelství, které je jako ústřední kontaktní orgán podle § 5 zákon o mezinárodní spolupráci též kontaktním místem.

Zákon upravuje lhůtu, ve které je Generální finanční ředitelství povinno předat informace do zahraničí, a to do 30. září kalendářního roku následujícího po roce, za který byly údaje finančními institucemi zjišťovány. Finanční instituce jsou povinny splnit oznamovací povinnost do 30. června kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, za který je plněna oznamovací povinnost. Orgány finanční správy mají tři kalendářní měsíce na zpracování a případné posouzení předaných údajů a jejich odeslání do zahraničí.

3.2 Přijímání informací o účtech

K § 17:

Ustanovení § 17 upravuje pravomoc k přijímání informací o finančních účtech od kontaktního místa Spojených států amerických (IRS). Informace oznamované podle mezinárodní smlouvy kontaktním místem Spojených států amerických, kterým je ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní orgán příslušný k provádění mezinárodní spolupráce na základě mezinárodní smlouvy, bude v České republice přijímat ústřední kontaktní orgán. Tím je podle § 6 zákona o mezinárodní spolupráci Generální finanční ředitelství.

Informace, které Generální finanční ředitelství získá, předá dále příslušným finančním úřadům postupem podle zákona o mezinárodní spolupráci, které je mohou dále využít při správě daní (například jako důkazní prostředky). Pojem informace je chápán jako souhrnný pojem pro údaje předané kontaktním místem jiného smluvního státu, které jsou tvořeny jednotlivými údaji zjištěnými finančními institucemi v jiném smluvním státě na základě plnění zjišťovací povinnosti. Tento pojem navazuje na zákon o mezinárodní spolupráci (srov. např. § 9 a následující).

4. Platby neúčastnícím se finančním institucím

K § 18:

Ustanovení § 18 upravuje zvláštní okruh povinností oznamujících českých finančních institucí, které se vztahují k platbám neúčastnícím se finančním institucím. Oznamující česká finanční instituce, která zprostředkovává nebo poukazuje platbu neúčastnící se finanční instituci (definice je obsažena v čl. 1 odst. 1 písm. q) Dohody FATCA), povinna splnit jednu ze dvou povinností. Zákon navazuje na povinnosti finančních institucí vymezené v Dohodě FATCA v čl. 4 odst. 1 písm. d) a e).

České finanční instituce, které nejsou ke srážení z plateb ze zdroje ve Spojených státech amerických vázány soukromoprávní smlouvou, jsou povinny poskytnout údaje, které jsou potřebné pro oznamování související s platbou neúčastnící se finanční instituci a potřebné pro srážení částky odpovídající dani Spojených států amerických (zejména údaje pomocí kterých lze identifikovat platbu poukázanou neúčastnící se finanční instituci, jejího skutečného příjemce (beneficial owner), apod.). Tyto informace je oznamující česká finanční instituce povinna poskytnout tomu, od koho platbu obdržela. Ten buď srazí a odvede částku odpovídající dani Spojených států amerických (podle jeho vztahu k IRS) nebo poskytne údaje identifikující platbu dalšímu subjektu v řetězci, od kterého platbu původně obdržel. IRS.

Pokud jsou k tomu oznamující české finanční instituce zavázány na základě soukromoprávní dohody, kterou uzavřely s IRS, srazí částku odpovídající dani Spojených států amerických (30 % z jakékoliv platby ze zdroje na území Spojených států amerických) a zašlou ji do Spojených států amerických. Tento soukromoprávní instrument bude upravovat podrobnosti procesu srážení daně a jejího odvodu do Spojených států amerických. Částka odpovídající dani nebude odváděna správci daně ani jinému orgánu Finanční správy České republiky, ale přímo na účet určený Úřadem pro daňovou správu Spojených států amerických podle dohody s finanční institucí. Srážená částka je daní jiného státu a z pohledu českého práva jde o daň hrazenou v zahraničí, kterou je možné započíst na základě Smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Povinnost srážet daň bude v České republice plnit jen minimum finančních institucí.

Zákon neukládá za neplnění povinností souvisejících s platbou neúčastnícím se finančním institucím sankci. Sankce však vyplývá přímo z Dohody FATCA. Finanční instituce, které nesplní výše uvedené povinnosti, budou označeny jako neúčastnící se finanční instituce se všemi z toho plynoucími následky.

5. Přejícná ustanovení

K § 19:

Ustanovení § 19 upravuje přechodný režim dříve existujících finančních účtů. Dříve existující finanční účet je finanční účet, který je veden finanční institucí k 30. červnu 2014.

Přechodné ustanovení stanoví, že oznamující česká finanční instituce není u dříve existujících finančních účtů povinna zjišťovat a oznamovat federální daňové identifikační číslo Spojených států amerických (tzv. TIN) nebo jiné daňové identifikační číslo nebo jiné číslo používané pro daňové účely. Pokud však finanční instituce tyto údaje zná, je povinna je správci daně oznámit. V opačném případě je povinna oznámit správci daně namísto nich datum narození (pokud jej zná). Skutečnost, zda jsou údaje finanční instituci známy, se posuzuje podle toho, zda je vede ve svých záznamech a evidencích.

Lhůta, ve které není finanční instituce u dříve existujících finančních účtů povinna výše uvedené údaje zjišťovat a oznamovat, uplyne podle Dohody FATCA 31. prosince 2016. Obdobně to platí pro plnění prověřovací povinnosti (viz odstavec 3).

K § 20:

Ustanovení § 20 upravuje zvláštní oznamovací povinnost oznamující české finanční instituce na přechodnou dobu. Povinnost se týká neúčastníci se finanční instituce. Oznamující česká finanční instituce je v rámci plnění oznamovací povinnosti podle § 11 a následující zákona povinna sdělit správci daně název neúčastníci se finanční instituce, které poskytla platbu a úhrnnou výši všech jí poskytnutých plateb v daném kalendářním roce.

Oznamovací povinnost se plní zvlášť za kalendářní rok 2015 v rámci oznamovací povinnosti v roce 2016 a za kalendářní rok 2016 v rámci oznamovací povinnosti v 2017.

6. Účinnost

K § 21:

Vzhledem k tomu, že od 1. ledna 2015 se začne uplatňovat FATCA vůči finančním institucím ze zemí neuvedených v seznamu Ministerstva financí Spojených států amerických, je nutné, aby zákon, který plnění povinností podle Dohody FATCA inkorporuje do českého právního řádu, měl stejnou účinnost jako samotná Dohoda FATCA.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvody předložení a cíle

1.1 Název

Zákon o výměně informací o účtech s jinými státy pro účely správy daní.

1.2 Definice problému

Zákon provádí Dohodu FATCA, podepsanou dne 4. srpna 2014. Dohoda FATCA byla předložena Parlamentu České republiky k udělení souhlasu s ratifikací. Dohoda bude po ratifikaci součástí právního řádu České republiky a v případě rozporu se zákonem před ním mít přednost. Ačkoli některá její ustanovení lze použít přímo, je nutné přijmout zákonnou úpravu, která by závazky převzaté Českou republikou promítla do českého právního řádu.

Zákon by měl provádět Dohodu FATCA, tj. upravovat výměnu informací se Spojenými státy americkými, a vedle toho předjímat výměnu informací s jinými smluvními státy na základě Úmluvy. K Úmluvě byla přijata OECD vzorová dohoda příslušných orgánů - MCAA - s tím, že se předpokládá přijímání dohod příslušných orgánů podle tohoto vzoru všemi státy, které se přihlásí ke globálnímu standardu automatické výměny informací. Součástí MCAA je CRS¹, inspirované principy a postupy vzorové dohody pro implementaci FATCA podle modelu 1. Návrh zákona je připraven tak, aby jej bylo možné využít pro obojí, tzn. jak Dohodu FATCA, tak globální standard, a zároveň aby umožnil reflektovat odlišnosti vyplývající z implementace dohod příslušných orgánů nebo Dohody FATCA. Evropská unie navrhuje novelizovat směrnici o správní spolupráci v oblasti automatické výměny informací (2011/16/EU) a globální standard do ní zapracovat. Zákon by tak mohl současně sloužit jako základ pro případnou transpozici této novelizované směrnice.

1.3 Popis existujícího právního stavu

Automatická mezinárodní výměna informací je částečně pokryta zákonem o mezinárodní spolupráci. Předmětu úpravy se týká rovněž zákon o ochraně osobních údajů, a příslušné sektorové zákony upravující podnikání finančních institucí a ochranu mlčenlivosti (zejm. zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů). Bez přijetí zákona by se české finanční instituce při zpracovávání informací v rámci amerického zákona FATCA dostaly do rozporu s platnou právní úpravou. Co se týče adresátů zákona, jsou tyto vymezeni Dohodou FATCA a sektorovými zákony z oblasti finančního trhu (v oblasti svěřenských fondů i občanským zákoníkem, zákon č. 89/2012 Sb.).

Právní úpravy obsažené v zákoně se dotýká rovněž Úmluva, která je součástí českého právního řádu, má přednost před zákonem a pro Českou republiku je platná od 1. února 2014. Ve Sbírce mezinárodních smluv byla publikována pod č. 2/2014.

Platný právní stav v dotčené oblasti je v souladu s principem zákazu diskriminace.

---

¹ <http://www.oecd.org/ctp/exchange-of-tax-information/automaticexchange.htm>

1.4 Identifikace dotčených subjektů

Dotčenými subjekty jsou finanční instituce se sídlem v České republice nebo pobočky finančních institucí se sídlem v zahraničí nacházející se v České republice. Pojem finanční instituce je blíže popsán ve zvláštní části důvodové zprávy návrhu zákona k § 4, zejm. jde o tzv. schovatelské instituce, depozitní instituce, investiční entity a specifikované pojišťovny.

Dalšími dotčenými subjekty jsou klienti finančních institucí.

Z hlediska státních orgánů jsou dotčenými subjekty orgány Finanční správy České republiky: Generální finanční ředitelství a Specializovaný finanční úřad.

1.5 Popis cílového stavu

Účelem zákona je především umožnit České republice naplňovat mezinárodní závazek převzatý Dohodou FATCA, tj. poskytovat na základě automatické výměny informací se Spojenými státy americkými informace o „amerických“ účtech vedených českými finančními institucemi. Vedle toho zákon reaguje na poslední vývoj v oblasti mezinárodní automatické výměny informací a legislativní práce probíhající v rámci OECD a Evropské unie, jejichž cílem je vytvořit globální standard automatické výměny informací.

1.6 Zhodnocení rizika

Nepřijetí navrhované právní úpravy by mělo negativní dopady na Českou republiku jako celek a zároveň na tuzemské finanční instituce. Česká republika by neprovedením Dohody FATCA a nepřijetím opatření za účelem uplatňování globálního standardu automatické výměny informací nedostála svým mezinárodním závazkům se všemi důsledky s tím spojenými.

A. Ve vztahu k Dohodě FATCA

Při nepřijetí navrhované právní úpravy by české finanční instituce nemohly vyhovět požadavkům FATCA, protože zaslání údajů o klientech třetí straně a plnění dalších požadavků by bylo v rozporu s platnou právní úpravou finančního trhu a ochrany osobních údajů. Finanční instituce by čelily 30% srážkové dani uvalené Spojenými státy americkými na platby pocházející ze zdrojů ve Spojených státech amerických, popř. provedené finančními institucemi z jiných států, které s americkou daňovou správou budou spolupracovat. Finančním institucím by bylo fakticky znemožněno podnikat, resp. investovat ve Spojených státech amerických a v těch zemích, jejichž finanční instituce by aplikovaly 30% srážkovou daň, a v podstatě by došlo k jejich vyloučení z mezinárodního kapitálového trhu. Tato okolnost je ještě akcentována skutečností, že české finanční instituce jsou většinou součástí mezinárodních finančních skupin, které musí být podle FATCA registrovány jako celek (pokud si nezvolí status tzv. „limited financial institution“, který je však nevýhodný a může být uplatňován pouze po přechodnou dobu).

B. Ve vztahu ke globálnímu standardu automatické výměny informací

Členské státy v rámci OECD vyjádřily zájem na globálním sjednocení existujících mechanismů mezinárodní výměny informací v daňové oblasti a hodlají udělit Radě OECD mandát k monitorování a hodnocení používání globálního standardu jednotlivými členskými zeměmi (obdobu „peer review“). Jednotlivá ustanovení zákona jsou navržena tak, aby prováděla jak Dohodu FATCA tak globální standard. Zobecnění je vedeno snahou České republiky reagovat na vývoj v OECD a Evropské unii a aktivně se účastnit boje proti daňovým únikům. Prostřednictvím Zákona Česká republika mimo jiné potvrdí své zařazení do

skupiny 44 zemí², které jako první (tzv. „early adopters“) přijmou potřebnou legislativu k uplatňování globálního standardu. Iniciativa „early adopters“ počítá s tím, že členové skupiny již předem nastaví legislativní podmínky tak, aby si po uzavření konkrétních dohod příslušných orgánů (ať už bilaterálních nebo multilaterálních) smluvní strany mohly automaticky vyměňovat informace stanovené v CRS, které by již de facto měly na základě vnitrostátní legislativy k dispozici.

2. Návrh variant řešení a vyhodnocení nákladů a přínosů

Varianta nulová – Česká republika by nereagovala na americký zákon FATCA

Pokud by české finanční instituce neměly právní nástroj pro plnění povinností vyplývajících pro ně z amerického zákona FATCA, znamenalo by to, že všechny platby ze zdrojů v USA poukázané českým finančním institucím nebo jejich klientům by byly vystaveny 30 % americké srážkové dani a de facto by tak došlo k vyloučení českých finančních institucí z mezinárodního finančního trhu. Blíže viz v informaci pro vládu o zákonu přijatém Spojenými státy americkými v rámci boje proti daňovým únikům „Foreign Account Tax Compliance Act“, o možnostech adaptace českého právního řádu na tento zákon a návrh na rozhodnutí vlády o dalším postupu České republiky (příloha k usnesení vlády č. 919/2012). Vzhledem k mezinárodnímu závazku a úkolu uloženému vládě na základě projednání uvedené informace nulová varianta není realizovatelná.

Varianta 1 – Česká republika bude reagovat na americký zákon FATCA

Na základě politického konsensu vláda rozhodla o sjednání Dohody FATCA a předložení zákona. Přijetí implementačního zákona předpokládá i samotná Dohoda FATCA. Podpis Dohody FATCA na vládní úrovni se předpokládá v červnu 2014.

Varianty legislativního řešení vyplynuly z následujících okruhů otázek, které vyvstaly v souvislosti s přípravou věcné i legislativní koncepce zákona:

- a) Má být působnost zákona rozšířena i na nástroje automatické výměny informací přijaté v rámci OECD a v budoucnu i na Evropskou unii, tj. rozšířit oznamování a přijímání informací ve vztahu k USA i o informace o účtech rezidentů dalších států a o účtech českých rezidentů v těchto smluvních/členských státech?
- b) Který právní předpis se subsidiárně použije pro řízení a jiné postupy ve věcech předávání informací o účtech daňových rezidentů jiných smluvních států (tj. zejména úprava podání, doručování, lhůt atd.)?
- c) Který orgán bude mít působnost k řízením a postupům podle zákona?
- d) Jaký bude rozsah pravomocí orgánů Finanční správy České republiky?
- e) Jaký bude postup včetně rozsahu pravomocí orgánů Finanční správy České republiky při platbách neúčastnícím se finančním institucím?

Ad a) Věcná působnost zákona

Varianta 1 – zákon se bude vztahovat pouze na Dohodu FATCA

Zákon bude provádět pouze Dohodu FATCA bez ohledu na to, že v budoucnu zřejmě dojde k zavedení obdobných procedur v rámci OECD nebo Evropské unie.

---

² (stav ke dni 2. května 2014)

Výhody/Přínosy

S ohledem na právní jistotu finančních institucí a dostatečnou dobu pro přípravu na plnění požadavků vyplývajících z Dohody FATCA a zákona, je vhodné zkrátit legislativní proces vedoucí k přijetí zákona na minimum. Vzhledem ke skutečnosti, že není nutné řešit komplexnější problematiku, trvala by příprava návrhu zákona v tomto případě kratší dobu.

Nevýhody/Náklady

Boj s daňovými úniky bude méně efektivní, a to jak v celosvětovém měřítku, tak vnitrostátně, kdy orgány Finanční správy ČR budou mít méně informací, které by mohly využít. Vzhledem k tomu, že zákon bude příliš konkrétní, v případě zavedení nástrojů Evropské unie bude nutné přijetí nové právní úpravy, resp. stávající legislativu novelizovat. Orgány Finanční správy České republiky stejně jako finanční instituce budou muset v souladu s novelizací přizpůsobovat již zavedené systémy a infrastrukturu. Finanční instituce budou muset v souladu s novelizací právní úpravy prověřit všechny účty již jednou prověřované, popř. zjišťovat u již prověřených účtů další údaje nutné z hlediska nové legislativy. Nerozšíření působnosti zákona by z hlediska finančních úspor přineslo v podstatě malý efekt, neboť finanční instituce stejně budou muset svoje postupy připravovat a zavádět s ohledem na legislativní práce OECD týkající se vývoje globálního standardu, vzhledem k tomu, že jsou členy nadnárodních skupin a jejich mateřské finanční instituce ze zemí, které počítají s aplikací CRS od roku 2016, resp. 2017, v zásadě vyžadují, aby v rámci skupiny všichni její členové (tj. jednotlivé finanční instituce) uplatňovali stejné postupy pro zjišťování oznamovaných účtů.

Varianta 2 – zákon se bude vztahovat na Dohodu FATCA i na nástroje přijaté v rámci globálního standardu dle vzoru dohod implementujících americký zákon FATCA

Zákon zahrne postupy provádějící nejen Dohodu FATCA ale i nástroje v budoucnu přijaté v rámci OECD nebo Evropské unie, přestože jejich konečná podoba dosud není známa. Nemělo by se jednat o významný problém, protože dvoustranné dohody uzavírané k implementaci amerického zákona FATCA se staly inspirací pro OECD a Evropskou unii, které je vnímají jako právní nástroj přispívající k efektivní správě daní reflektující globální ekonomiku. Proto tyto organizace navrhly zavedení vlastních nástrojů založených na obdobných principech a postupech ze vzorových dohod FATCA (tzv. „model I a II IGA“). V případě OECD jde o výše citovaný CRS. Evropská unie zamýšlí inkorporovat globální standard do unijního práva novelizací směrnice o správní spolupráci (v rámci Rady členské státy navrhly, aby byla přijata do konce tohoto roku). V novele směrnice o správní spolupráci bude obsaženo ustanovení, které vyjasní vzájemný vztah mezi oznamováním podle směrnice o správní spolupráci a oznamováním platebního zprostředkovatele podle směrnice o zdanění úroků z úspor, resp. právní úpravu, podle které finanční instituce budou oznamovací povinnost v rámci Evropské unie plnit.

Výhody/Přínosy

V případě zavedení nástrojů v rámci přípravy právního řádu na globální standard nebude nutné zásadním způsobem novelizovat stávající legislativu, popř. přijmout novou právní úpravu. Tento přístup ušetří jak na straně státní správy, tak na straně finančních institucí případné dodatečné náklady spojené s nutností ve větší míře přizpůsobovat již zavedené systémy a infrastrukturu. Vzhledem k tomu, že finanční instituce v současné době počítají s implementací Dohody FATCA a již jsou informovány o projektu globálního standardu, mohou zavádět takové systémy, na jejichž základě budou plnit povinnosti vyplývající

z Dohody FATCA a které budou současně připraveny na globální standard. Rozšíření působnosti zákona na globální standard by tak nemělo mít na výši nákladů na straně finančních institucí velký vliv. Zvolený tzv. „big bang“ přístup je podle vyjádření zástupců mezinárodního finančního sektoru naopak finančními institucemi upřednostňován – výhodou tohoto přístupu je fakt, že finanční instituce nebudou muset s rozšířením působnosti zákona znovu prověřit účty již jednou prověřované, v případě, že provedou postup náležité péče již s ohledem na globální standard, popř. zjišťovat u již prověřených účtů další údaje nutné z hlediska globálního standardu.

Nevýhody/Náklady

V současnosti není známá finální podoba regulace automatické výměny v rámci Evropské unie (sice byla novelizována směrnice o zdanění úroků z úspor, pokud ale bude schválen návrh na novelizaci směrnice o správní spolupráci, může se stát obsoletní), ani finální podoba komentářů OECD ke globálnímu formátu (samotná MCAA, včetně CRS již byla schválena).

Některé finanční instituce, zejména malé a s lokální klientelou, mohou upřednostňovat pouze výměnu informací na základě Dohody FATCA, vzhledem ke skutečnosti, že podle této dohody by byly z oznamovací povinnosti vyjmuty. Jde ale o malý počet těchto finančních institucí, jelikož podle Dohody FATCA musí mít i přesto zavedeny nástroje, na jejichž základě zjistí, zda jimi vedený účet nebo prováděná platba je oznamovaným účtem, platbou a popř. tento účet, platbu musí oznámit.

Varianta 3 - Zahrnutí režimu platebního zprostředkovatele podle § 38fa zákona o daních z příjmů do zákona

V zákoně č. 586/1992, Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, je v § 38fa upraven institut platebního zprostředkovatele, který oznamuje správci daně výplatu, poukázání nebo připsání úhrady příjmu úrokového charakteru. Jde o transpozici směrnice o zdanění úroků z úspor.

S ohledem na obdobný charakter povinností platebního zprostředkovatele a povinností podle Dohody FATCA, lze uvažovat o zahrnutí institutu platebního zprostředkovatele do zákona. Mimo jiné by toto řešení navázalo na koncepci zákona o mezinárodní spolupráci, který představuje společný právní základ jak pro spolupráci v rámci členských států Evropské unie, tak pro smluvní státy.

Výhody/Přínosy

Jde o koncepční řešení, které vede k větší přehlednosti právního řádu. Charakter povinností platebního zprostředkovatele je obdobný povinnostem podle Dohody FATCA, které by byly upraveny jednou normou. Dne 15. dubna 2014 byla směrnice o zdanění úroků z úspor novelizována směrnicí Rady č. 2014/48/EU s transpoziční lhůtou do 1. ledna 2016. Zákonem by byla zajištěna včasná transpozice směrnice o zdanění úroků z úspor.

Nevýhody/Náklady

Evropská unie zamýšlí inkorporovat globální standard do práva Evropské unie novelizací směrnice o správní spolupráci (v rámci Rady členské státy navrhly, aby byla přijata do konce tohoto roku). V novele směrnice o správní spolupráci bude obsaženo ustanovení, které vyjasní vzájemný vztah mezi oznamováním podle směrnice o správní spolupráci a oznamováním platebního zprostředkovatele podle směrnice o zdanění úroků z úspor, resp. právní úpravu podle které finanční instituce budou oznamovací povinnost v rámci Evropské unie plnit. Velice pravděpodobným scénářem je, že novelizací směrnice o správní spolupráci se směrnice o zdanění úroků z úspor stane obsoletní, úsilí o zapracování ustanovení o platebním

zprostředkovateli do zákona (které by bylo komplikovanější oproti prosté transpoziční novelizaci § 38 fa zákona o daních z příjmů) by tak vyšlo vniveč.

Ad b) Procesní režim

Zákon se týká postupu finanční instituce a správce daně při předávání informací o účtech.

Základním účelem Dohody FATCA a MCAA/CRS je oznamování informací o účtech daňových rezidentů vedených finančními institucemi druhého smluvního státu. Postup získávání informací od finančních institucí a jejich následné předávání druhé smluvní straně je hlavním předmětem Dohody FATCA, MCAA/CRS, a tím i zákona. Postup se může subsidiárně řídit buď režimem daňového řádu jako obecným předpisem pro správu daní nebo režimem správního řádu. Odchylky od obecného režimu mohou být upraveny v zákoně.

Varianta 1 – procesní režim daňového řádu

Procesní režim oznamování informací zahrnující postup finanční instituce při odeslání údajů správci daně, jejich přijetí správcem daně, případnou kontrolu (i z hlediska okruhu oznamujících institucí) a předání příslušnému orgánu druhé smluvní strany bude upraven v zákoně za subsidiárního použití daňového řádu.

Výhody/Přínosy

Daňový řád je obecný předpis pro správu daní, a tudíž známý správci daně, který má zkušenosti s jeho používáním. Postupy by tedy od počátku měly fungovat bez větších nejasností. Další výhodou je koncepčnost, jednotnost a přehlednost procesu v rámci mezinárodní výměny daňově významných informací, kdy daňový řád se subsidiárně použije i pro zákon o mezinárodní spolupráci při správě daní, který je k zákonu též ve vztahu subsidiarity.

Nevýhody/Náklady

Primárním předmětem zákona není úprava postupu vedoucího ke správnému zjištění a stanovení daně a zabezpečení její úhrady, ale výměna informací následně sloužící ke správnému stanovení a výběru daní.

Varianta 2 – procesní režim správního řádu

Postup při předávání informací bude upraven v zákoně za subsidiárního použití správního řádu.

Výhody/Přínosy

Primárním předmětem úpravy není stanovení postupu vedoucího k řádnému výběru daní, ale výměna informací, která zprostředkovaně vede ke správnému stanovení a výběru daní.

Nevýhody/Náklady

Zákon by musel obsahovat podrobnou speciální úpravu postupů správce daně pro případ kontroly poskytovaných údajů, sankcí za neplnění povinností apod., protože tyto postupy správní řád jako obecný předpisu neupravuje. Správní řád není, na rozdíl od řádu daňového, orgány Finanční správy České republiky používán a jeho zavedení by minimálně z počátku mohlo úředním osobám působit problémy. Výměna informací se smluvním státem by se děla v režimu zákona o mezinárodní spolupráci se subsidiárním použitím daňového řádu, proto by tato varianta vedla k nepřehlednosti a multiplikaci procesů.

Ad c) Působnost k řízením a postupům podle zákona

Působnost vyjadřuje, který orgán má pravomoc vést řízení či jiné postupy v dané věci. Na úseku předávání informací o účtech daňových rezidentů jiných smluvních států je primární pravomoc získávat či poptávat a následně předávat informace získané od finančních institucí smluvnímu státu. Důležitá je též pravomoc ke kontrole. Vychází se ze skutečnosti, že k mezinárodní výměně informací v daňových záležitostech jsou příslušné orgány Finanční správy České republiky a bude subsidiárně použitelný zákon o mezinárodní spolupráci (viz výše).

Varianta 1 – správcem daně je Specializovaný finanční úřad, ústředním kontaktním orgánem Generální finanční ředitelství

Orgánem finanční správy, který je jako správce daně příslušný k přijímání podání od finančních institucí (převážná část agendy) a provádění kontroly plnění povinností osob zúčastněných na správě daní je Specializovaný finanční úřad. Ten předává údaje poskytnuté finančními institucemi Generálnímu finančnímu ředitelství, které je odesílá příslušnému orgánu druhé smluvní strany.

Výhody/Přínosy

Informace budou předávány Specializovanému finančnímu úřadu, který je podle § 11 zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, příslušný pro vybrané subjekty. Specializovaný finanční úřad je tak ve většině případů příslušným správcem daně dotčených finančních institucí (zejm. pro banky).

Nevýhody/Náklady

Možné časové prodlevy při předávání informací, vyšší finanční náklady, než u varianty s jedním orgánem (zejména vzhledem k nutnosti zavést bezpečnostní opatření týkající se ochrany informací). Oba citované problémy lze vyřešit zřízením databáze oznámení, která bude spravována Generálním finančním ředitelstvím, ale do které bude mít přístup a vkládat data Specializovaný finanční úřad. Veškerá podání by finanční instituce adresovaly Specializovanému finančnímu úřadu, ve skutečnosti by byly elektronicky zasílány přímo do úložiště Generálního finančního ředitelství. Specializovaný finanční úřad by měl vzdálený přístup do tohoto úložiště a možnost data prohlížet nebo pořídit opis informací pro případné další použití. Formální kontrola by automaticky byla provedena již při podání samotného oznámení, systém by v případě definovaných chyb neumožnil dané oznámení odeslat.

Varianta 2 – správcem daně i ústředním kontaktním orgánem je Generální finanční ředitelství

Orgánem finanční správy, který je jako správce daně příslušný k přijímání podání od finančních institucí (převážná část agendy) a provádění kontrol je Generální finanční ředitelství, které je zároveň příslušné ke komunikaci s příslušným orgánem druhé smluvní strany a odesílání získaných údajů.

Výhody/Přínosy

Není třeba upravovat kompetenci Specializovaného finančního úřadu či mu svěřovat nové pravomoci zákonem. Ministerstvo financí může podle § 7 zákona o mezinárodní spolupráci pověřit správce daně výkonem působnosti kontaktního orgánu. Generální finanční ředitelství může zmocnit konkrétního správce daně pro výkon konkrétních povinností na

základě § 8 zákona o mezinárodní spolupráci. Generální finanční ředitelství může podle citovaného ustanovení určit správce daně, který vykonává úkony, dílčí řízení nebo jiné postupy při poskytování mezinárodní spolupráce, což umožňuje flexibilně reagovat na aktuální situaci a vývoj v oblasti výměny informací.

Nevýhody/Náklady

Kontrolu plnění daňových povinností provádí dle daňového řádu prvoinstanční správce daně, u většiny finančních institucí tedy Specializovaný finanční úřad, v rámci běžné daňové kontroly. Není tedy odstraněna dvojkolejnost (např. v případě nutnosti opravy chyb oznámení na žádost druhé smluvní strany) a potencionální nutnost ingerence ze strany Specializovaného finančního úřadu.

Varianta 3 – správcem daně i ústředním kontaktním orgánem je Specializovaný finanční úřad

Orgánem finanční správy, který je jako správce daně příslušný k přijímání podání od finančních institucí (převážná část agendy) a provádění kontrol je Specializovaný finanční úřad, který je zároveň příslušný k odesílání získaných údajů americké daňové správě nebo příslušnému orgánu jiného smluvního státu.

Výhody/Přínosy

Potenciálně nižší finanční náklady než u varianty se dvěma subjekty (viz nevýhody u varianty 1).

Nevýhody/Náklady

Prozatím je podle směrnice o administrativní spolupráci možná automatická výměna pouze mezi ústředními kontaktními orgány členských států. V případě České republiky je ústředním kontaktním orgánem Generální finanční ředitelství. Zavedení jiné koncepce pro automatickou výměnu informací o účtech by narušilo dosavadní fungující praxi a bylo by problematické i z hlediska Evropské unie, kdy předpisy vyžadují jeden ústřední kontaktní orgán.

Ad d) Rozsah pravomocí orgánů Finanční správy ČR

Pravomoc značí oprávnění orgánu veřejné moci vykonávat veřejnou moc v oblasti jeho působnosti. Pokud je působnost k předávání informací, kontrole a dalším postupům v rámci zákona k Dohodě FATCA svěřena orgánům Finanční správy ČR, je potřeba vyřešit otázku, jaký okruh pravomocí jim bude náležet.

Dohoda FATCA v čl. 5 předpokládá, že při zjištění chyb nebo nedodržování požadavků z Dohody FATCA příslušný orgán zajistí uplatnění prostředků domácího práva k nápravě takového nežádoucího stavu, a to včetně příslušných sankcí. Dále je Česká republika povinna přijmout taková opatření, která zabrání finančním institucím obcházet plnění oznamovací povinnosti. Legislativa implementující Dohodu FATCA bude ze strany Spojených států amerických prověřena (obdobné právo má Česká republika) a v případě, že by příslušný právní předpis nebyl účinný do září 2015 a neposkytoval dostatečné záruky pro naplňování cílů Dohody FATCA, pozbyla by Dohoda FATCA 30. září 2015 platnosti. Z hlediska uplatňování FATCA v České republice by pozbytí platnosti vedlo k obnovení výchozího stavu se všemi jeho negativními důsledky pro finanční instituce.

Z hlediska uplatňování globálního standardu je nutné zajistit dostatečnou úroveň kontroly plnění povinností finančními institucemi i vzhledem ke skutečnosti, že zde naopak

nehrozí žádná srážková daň. Členské státy v rámci OECD hodlají udělit Radě OECD mandát k monitorování a hodnocení uplatňování globálního standardu automatické výměny informací jednotlivými členskými zeměmi (obdoba „peer review“).

Varianta 1 – pouze předávání informací

Orgány finanční správy budou informace získané od finančních institucí pouze předávat příslušnému orgánu druhé smluvní strany, bez toho aniž by nějak kontrolovaly podání, ve kterém budou údaje obsaženy, a jeho obsah.

Výhody/Přínosy

Nižší náklady na správu.

Nevýhody/Náklady

Hrozí, že nebude splněn výše citovaný závazek z Dohody FATCA a Dohoda bude vypovězena. Zároveň nebude dostatečně naplňován globální formát.

Varianta 2 – předávání informací a kontrola postupů (due diligence) prováděných finančními institucemi

Orgány Finanční správy České republiky budou informace získané od finančních institucí předávat příslušnému orgánu druhé smluvní strany. Zároveň budou u finančních institucí provádět kontrolu, při které budou zjišťovat, zda finanční instituce plní řádně prověřovací povinnost (na základě tzv. postupů due diligence). Orgány finanční správy však nebudou kontrolovat správnost zjišťovaných údajů.

Výhody/Přínosy

Splnění závazku z Dohody FATCA

Jde o režim kontroly již zažitý a srovnatelný s platebním zprostředkovatelem podle § 38fa zákona o daních z příjmů (zkušenosti s jeho používáním, obdobné metodické řízení).

Nevýhody/Náklady

Vyšší náklady na správu. Dále je opět možné, že americká strana při posuzování zavedení dostatečných mechanismů k implementaci Dohody FATCA nebude považovat obecnou pravomoc ke kontrole podle § 11 daňového řádu za dostatečnou.

Varianta 3 – předávání informací a kontrola předávaných údajů

Orgány finanční správy budou informace získané od finančních institucí předávat příslušnému orgánu druhé smluvní strany. Orgány finanční správy budou předávané údaje kontrolovat i obsahově.

Výhody/Přínosy

Splnění závazku z Dohody FATCA.

Nevýhody/Náklady

Nejvyšší náklady na správu. Náročnost ověřování správnosti údajů v oblasti, se kterou nemá správce daně zkušenost. Primárně má v oblasti fungování finančních trhů vykonávat dohled Česká národní banka.

Ad e) Postup finanční instituce v případě platby neúčastníci se finanční institucí

Pravidla postupu v případě platby neúčastníci se institucí zahrnují srážení srážkové daně a poskytování údajů podle Dohody FATCA potřebných pro takové srážení. S ohledem na to, že se jedná o daň z příjmů jiného státu, uplatní se pro ni právní předpisy Spojených států amerických (resp. dohoda mezi oznamující českou finanční institucí a americkou daňovou správou) a z pohledu České republiky popř. ustanovení Dohody FATCA a Smlouvy o zamezení dvojího zdanění (zákon tyto povinnosti, ani postih jejího neplnění, blíže nespecifikuje).

Varianta nulová

Výhody/Přínosy

Není třeba stanovovat v implementačním právním předpise postup kontroly povinnosti a zvláštní sankční režim, jelikož hrozba uplatnění srážkové daně a důsledky z toho vyplývající jsou pro finanční instituci dostatečnou motivací pro plnění povinností. Podle globálního formátu žádná obdobná sankční srážková daň není stanovena, jde o čistě jednostranný závazek České republiky podle Dohody FATCA umožnit českým finančním institucím srážení, ke kterému budou případně povinny na základě své soukromoprávní dohody s americkou daňovou správou.

Nevýhody/Náklady

Není jasné, zda Spojené státy americké budou považovat takovou českou právní úpravu, za dostatečnou a nebudou požadovat doplnění kontroly a sankce za neplnění povinností, přestože takový závazek není v Dohodě FATCA zakotven.

Varianta 1

Zavedení zvláštního správního deliktu a příslušné sankce a pověření kontrolovat její plnění orgány Finanční správy České republiky.

Výhody/Přínosy

Spojené státy americké budou screenovat českou právní úpravu. V případě, že jejich představa jde za explicitní požadavek Dohody FATCA, teprve taková právní úprava pro ně bude zárukou, že bude dosaženo cílů sledovaných americkým zákonem FATCA.

Nevýhody/Náklady

Tato varianta představuje další administrativní zátěž a s tím spojené náklady na veřejný rozpočet.

3. Návrh řešení

Na základě výše uvedených variant se navrhuje následující legislativní řešení:

Zákon se bude vztahovat na Dohodu FATCA i na nástroje přijaté v rámci OECD a Evropské unie dle vzoru dohod implementujících FATCA. Procesní režim předávání informací zahrnující postup finanční instituce při odeslání údajů správci daně, jejich přijetí správcem daně a předání příslušnému orgánu druhé smluvní strany bude upraven v zákoně za subsidiárního použití zákona o mezinárodní spolupráci a daňového řádu, který se použije i pro případnou kontrolu plnění zákonem stanovených povinností (i z hlediska okruhu oznamujících institucí). Orgánem Finanční správy České republiky, který bude jako správce

daně příslušný k přijímání oznámení od finančních institucí a provádění kontroly plnění povinností osob zúčastněných na správě daní bude Specializovaný finanční úřad. Ten předá údaje poskytnuté finančními institucemi Generálnímu finančnímu ředitelství, které je odešle v souladu se zákonem o mezinárodní spolupráci příslušnému orgánu druhé smluvní strany. Nebude stanoven postup kontroly a sankce pro plnění/neplnění povinnosti srazit neúčastníci finanční institucí daň jiného smluvního státu, nicméně povinnost uložena bude. Orgány finanční správy budou informace získané od finančních institucí pouze předávat příslušnému orgánu druhé smluvní strany, bez toho aniž by nějak kontrolovaly podání, ve kterém budou údaje obsaženy, budou však kontrolovat plnění povinností finančních institucí (zejména postupů due diligence).

4. Implementace doporučené varianty a vynucování

Orgánem odpovědným za implementaci regulace bude Ministerstvo financí a Generální finanční ředitelství. Finanční instituce budou zejména plnit povinnosti uložené zákonem v souvislosti se shromažďováním a oznamováním informací o účtech. Generální finanční ředitelství za tímto účelem pokynem vydá formulář pro plnění oznamovací povinnosti. Oznámení bude moci být Specializovanému finančnímu úřadu předáno pouze elektronicky formou datové zprávy. Dohledem a vynucováním plnění uložených povinností budou pověřeny orgány Finanční správy České republiky. Co se týče nákladů na proces předávání a kontroly povinností stanovených zákonem předpokládá se, že tyto činnosti budou zabezpečeny stávajícími pracovníky správce daně. V současné době spravuje finanční instituce 12 pracovníků Odboru výkonu daní (Oddělení správy daní II) Specializovaného finančního úřadu. V případě nutnosti bude třeba tento útvar posílit o 1 pracovníka. Účelem automatické výměny je předávání v určitém časovém odstupu aktualizovaných a konkrétních informací, z toho vyplývá, že orgány Finanční správy České republiky prozatím nemají tyto informace k dispozici. Ke shromažďování údajů mohou finanční instituce využít moderní informační technologie. Oznamování a předávání údajů se bude dít elektronicky. V případě nejasností při výkladu Dohody FATCA, může Česká republika požádat Spojené státy americké o konzultaci, tento proces ovšem bude časově náročný. Finanční instituce musí jako odborná veřejnost sama usilovat o porozumění ustanovení amerických právních předpisů, na které Dohoda FATCA odkazuje. V případě uplatňování globálního formátu bude pro finanční instituce vodítkem v současnosti v OECD připravovaný komentář k CRS. Riziko pro implementaci představuje především časová náročnost zavedení příslušné infrastruktury a systémů. Na rok 2014 jsou zajištěny prostředky pro implementaci, nepředpokládá se potřeba dalších prostředků pro implementaci v následujících letech.

5. Konzultace a zdroje dat

Během procesu RIA byla konzultována odborná veřejnost (Asociace družstevních záložen, Asociace pro kapitálový trh ČR, Centrální depozitář cenných papírů Česká bankovní asociace, Česká asociace pojišťoven, Asociace penzijních fondů ČR) prostřednictvím účasti v tzv. pracovní skupině FATCA zřízené Ministerstvem financí.

V Praze dne 15. září 2014

Mgr. Bohuslav Sobotka, v.r.
předseda vlády

Ing. Andrej Babiš, v.r.
1. místopředseda vlády a ministr financí